

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f ü z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
havonta megjelenő kiadványa
XIV. évfolyam 157. szám
2010. március

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor
– hívtottan és hívtatlanul – mindenkit szeretettel vár
a Budapest V., Semmelweis utca 1–3. I. emeleti Bartók terembe

Elmélkedés az örmény liturgiáról

A szent adományokat – kenyér és bor – elő kell készíteni. Miként lelkünket is előkészítjük húsvét ünnepére a böjt által. De semmilyen előkészületünk nem nélkülözheti az örömet:

„A felajánló áldozatok eme szentélyében, az Úr templomában, összegyűlvén e helyen, hogy imádással és könyörgéssel ünnepeljük az előttünk levő szent áldozat misztériumát: illatos tömjénnel csoportot alkotva táncoljunk az oltár fenséges termében.”*

Hangzik az ének. Az öröm ott teljes, hol közösség van: az egyenkénti örömök összegződnek és egymást erősítjük. Ez külsőleg is megmutatkozik. Dávid király is táncolt a frigszekrény előtt, s vannak emlékei a liturgikus táncnak. Ma erre emlékeztet a tömjénezővel való mozgás, s a hangulatot fokozza a tömjén illata. Mindezek érzékszerveinket megmozgatják, s így testünk is részt vesz a liturgiában.

Dr. Sasvári László

*Szent Liturgia... Bp., 2006. 6. o..

Lapunk az interneten: a www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Béres L. Attila

„Hópárduc” a Himalája, Gyuri bácsi az Erdély-járás szépségeiről

Tele volt a Magyarok Háza Bartók terme, nem volt elég a sok pótszék sem, sokan álltak még, amikor a klub háziasszonya, *dr. Issekutz Sarolta* köszöntötte a vendégeket. Ilyen hatalmas érdeklődésre a rendező Terézvárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat sem számított, bár a felkért előadó, *Eröss Zsolt* nem először volt vendég a Fővárosi Örmény Klubban. A budakeszi rehabilitációs kórházból érkezett egyetlen magyar „Hópárducot” hatalmas taps üdvözölte. Maradt a tapsból az est második részében fellépő, az idei erdélyi barangolás úti program előadójának, *Dr. Szarka Györgynek* is.

A Gyergyói-medence szülötte, *Eröss Zsolt* 2010. január 2-án szenvedett balesetet a Magas-Tátrában. Mindkét lábát eltörte, jobb lábát térd alatt amputálni kellett. A gipszet már levették,

Eröss Zsolt

újra jární tanul. A kerekesszékekben ülő *Eröss Zsolt* filmvetítéssel egybekötött előadása a Magyar Himalája Expedíciók szervezésében a nepáli Manaslu 8156 m magas csúcsának 2009-es meghódításáról szólt. A hegy a negyedik legveszélyesebb a tizenhárom nyolcezer méternél magasabbra nyúló csúcs között. Az ex-

pedícióról készült filmben bepillanthattunk a Himalája déli lejtőjén élő burka és serpa népcsoport életébe, kultúrájába, láthattunk taknyos gyerekeket, imamalmokat, hegyi falvakat, kolostorokat is. A csapat az első célig, azaz az alaptáborig úttalan utakon, ösvényeken jutott el. Az akklimatizálódás után a négy fős csapatból *Eröss Zsolt* május 19-én délelőtt elérte a csúcst, két órával később *Barna Dániel* is feljutott. A táborba való visszaerészkedéskor harmadik társuk, *Szabó Levente* sebészorvos életét vesztette. A magyar hegymászók tizedik nyolcezer méteres csúcsmeghódítása után *Zsolt* bízta abban, hogy bár múltában, de a még hátralévő négy nyolcezeres hegycsúcsot is célba veheti társaival. Számos kérdés, hozzászólás jelezte, nem volt véletlen a résztvevők óriási érdeklődése.

Noha *Eröss Zsolt* egy szanatórium lakója, mégis maradt és meghallgatta, megnézte *Dr. Szarka György* előadását. (Gyuri bácsival tizenhét évvel ezelőtt együtt mászta meg a Kárpátok egyik csúcsát. A szervezők terve sikerült: mindketten nagyon örültek a találkozásnak.) Mindannyiunk Gyuri bácsija

vetített képekkel mutatta be az idei útvonalat, amely Barangolás őseink földjén, Erdélyben címmel megjelent már a füzetekben. A barangolni vágyóknak az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület nyárra tervezett nyolc napos úti programját a füzetek 42-43. oldalán ismét közreadjuk.

A kedvcsináló után az úti listára egymás után kerültek fel a nevek és sokan fizették be az idei tagdíjat is, miközben műsorajánlatát mondta el a márciusi klubdelutánt rendező Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnökhasszonya, *Várady Mária*, aki szeretettel hívott mindenkit, hiszen a dísz-

Dr. Szarka György

vendég Örményországból ékezik, *Nelly Shahnazaryan* író, a *Keresztút* című monodrámá szerzője.

A februári klubdelutánt a rendező Terézvárosi Örmény Önkormányzat elnökhasszonya, *Wertán Zsoltné* egy turistáknak szóló verssel zárta.

A végén ezúttal nem a finom süteményekkel teli asztalnál kigyózkodott a hosszabb sor, ugyanis természetesen nem-

csak én dedikáltam *Eröss Zsolttal* a Békási-szorostól a Mount-Everestig című fotóalbumot, illetve a hegymászó történeteiről szóló könyvet és a Manaslu expedíció során készült gyönyörű képekkel illusztrált naptárt.

Zsúfolásig megtelt a Bartók terem a februári klubdelutánon

Pénzügyi beszámoló 2009

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet
egyszerűsített beszámolójának eredmény kimutatása

Adatok e Ft-ban

Sorsz.	Tétel megnevezése	Előző év alaptev.	E. év v. tev.	Előző év összesen	Tárgyév alaptev.	T. év v. tev.	Tárgyév összesen
I.	Értékesítés nettó árbev.			0			0
II.	Aktív.saját teljesítm. értéke			0			0
III.	Egyéb bevételek	8 604	0	8 604	6 891	0	6 891
	ebből: -támogatások	862		862	1 297		1 297
	ebből: -alapítói			0			0
	ebből: -központi költségvet.	620		620	500		500
	ebből: -helyi önkormányzati	6 505		6 505	4 736		4 736
	ebből: -egyéb, ebből 1%	617		617	358		358
IV.	Pénzügyi műveletek bev.	2		2	43		43
V.	Rendkívüli műveletek bev.	0	0	0	0	0	0
	ebből: -támogatások			0			0
	ebből: -alapítói			0			0
	ebből: -központi költségvet.			0			0
	ebből: -helyi önkormányzati			0			0
	ebből: -egyéb, ebből 1%			0			0
VI.	Tagdíjak	106		106	171		171
A.	ÖSSZES BEVÉTEL	8 712	0	8 712	7 105	0	7 105
VII.	Anyagjellegű ráfordítások	5 378		5 378	7 316		7 316
VIII.	Személyi jell. ráfordítások*	1 342		1 342	613		613
IX.	Értékcsökkenési leírás	186		186	165		165
X.	Egyéb ráfordítások	970		970	63		63
XI.	Pénzügyi műveletek ráf.-i	0		0	0		0
XII.	Rendkívüli ráfordítások	0		0	0		0
B.	ÖSSZES RÁFORDÍTÁS	7 876		7 876	8 157		8 157
C.	ADÓZÁS ELŐTTI ER.	-7 876		-7 876	-1 052		-1 052
I.	Adófizetési kötelezettség	0		0	0		0
D.	Jóváhagyott osztalék	0		0	0		0
E.	TÁRGYÉVI EREDMÉNY	836		836	-1 052		-1 052

*A személyi jellegű ráfordítások kizárólag a kulturális tevékenység során az előadó-művészeknek kifizetett költségekből állnak. Az egyesületben a saját működésre – az egyesület megalakítása óta – semmilyen személyi kifizetés nem történt.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet
egyszerűsített beszámolójának mérlege

Adatok e Ft-ban

Sorsz.	Tétel megnevezése	Előző év	Előző évek módosításai	Tárgyév
1.	A. Befektetett eszközök (2.+ 4.+ 6. sor)	487		360
2.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	120		120
3.	2. sorból: Immateriális javak érték helyesbítése			
4.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	367		240
5.	4. sorból: Tárgyi eszközök érték helyesbítése			
6.	III. BEFEKT. PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			
7.	6. sorból: Befektetett pénzü. eszk. érték helyesbítése			
8.	B. Forgóeszközök (9–12. sorok)	2 653		1 919
9.	I. KÉSZLETEK			
10.	II. KÖVETELÉSEK	60		18
11.	III. ÉRTÉKPAPIROK			
12.	IV. PÉNZESZKÖZÖK	2 593		1 901
13.	C. Aktív időbeli elhatárolások	0		9
14.	ESZK. (AKTIVÁK) ÖSSZ. (1.+ 8.+ 13.sor)	3 140		2 288
15.	D. Saját tőke (16.+18.+19.+20.+21.+22.+23. sor)	3 140		2 088
16.	I. JEGYZETT TŐKE/ INDULÓ TŐKE	2 388		2 388
17.	II. TŐKEVÁLTOZÁS/EREDMÉNY	-84		752
18.	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
19.	IV. ÉRTÉKELESI TARTALÉK			
20.	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEV-BŐL	836		-1 052
21.	VI. T. ÉVI ERED. VÁLLALKOZÁSI TEV-BŐL			
22.	E. Céltartalékok	0		0
23.	F. Kötelezettségek (26.+27.+28. sor)	0		200
24.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
25.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			200
26.	G. Passzív időbeli elhatárolások	0		0
27.	FORRÁSOK (PASSZ.) Ö. (15.+24.+25.+26.)	3 140		2 288

Budapest, 2010. 01. 12.

P.H.

dr. Issekutz Sarolta
elnök

Örmény vonatkozású emlékhelyek Budapesten

(9. rész)

Az összeállítást készítette: Dr. Kelemenné Csíkszentgyörgyi-Ficzus Margit,

Szüics Enikő, dr. Issekutz Sarolta és Zakariás Enikő

XII. kerület

Hollósy Simon festőművész (Máramaros-sziget, 1857 – Técső, 1918)

Az örmény család eredeti neve Korbuly (Holló) volt, amelyet a szabadságharc idején változtattak Hollósyra.

A nagybányai művésztelep alapító mestere. Münchenben tanult, majd ott nyitott híressé vált magániskolát, amelyet 1896-tól nyaranta Nagybányára, 1902 után Técsőre vitt. Pedagógusként hatása felmérhetetlen, növendékei közé tartozott *Réti István* és *Thorma János* is.

Művészete három szakaszra osztható. Korai periódusában finom naturalista életképeket és portrékat festett (*Tengerihántás*, 1885).

A kilencvenes években, különösen a nagybányai időszakban a plein air festészet problémája foglalkoztatta. Ekkor kezdte festeni a soha be nem fejezett *Rákóczi-induló* kompozícióját, amelyet egész életében variált, s amelyhez számos vázlatot készített.

Késői korszakában az impresszionizmus bontott ecsetkezelését a realista tájszemlélettel egyesítette. Ekkor, 1916-ban festette remekét, késői *Ónarcképét* (a kép a Magyar Nemzeti Galériában látható).

A XII. kerületben utcát és teret neveztek el róla.

*

Batári Ferenc művészettörténész, muzeológus (Budapest, 1934 – Isztambul, 2005) 1957-ben az ELTE-n szerzett muzeológusi oklevelet. 1958-tól az Iparművészeti Múzeum munkatársaként először a textilgyűjtemény, majd a bútorgyűjtemény vezetője lett. A műfaj, amelyet pályája kezdetén

szakterületének választott, a bútorművészség volt, beleértve a belső terek művészi igényű kialakítását is. Az egykori hazai enteriőrök fennmaradt tárgyi emlékeinek számba vétele fordította figyelmét a régi keleti szőnyegek felé. Az érdeklődés – főként szakértelemmel párosulva – kivételes vonzalommá mélyült.

Publikációi komoly nemzetközi figyelmet keltettek. Rangos külföldi intézmények vezetői gyakran és szívesen hívták és kérték fel őt előadások megtartására, ismereteinek átadására. Ha tehetette, elfogadta e kiténtető meghívásokat. Élt az alkalmakkal azért, hogy a hazai múzeumok, gyűjtemények anyagát külföldön bemutathassa, és a szakma tudós művelőivel megismertethesse.

Legnagyobb sikerű, s talán a legemlékezetesebb kamara kiállítását „*Brit iparművészet*” címmel rendezte meg az *Iparművészeti Múzeumban*. (A hazai tájakon, a „magyar glóbuszon” túl, legszívesebben Törökországban és Angliában – Isztambulban és Londonban – tartózkodott.)

Rendhagyó feladatai – amelyek nem a múzeum (ok) falain belül zajlottak – közül fontos megemlíteni a különböző nagyhírű műemléképületek termeinek történelmi rekonstrukcióit, például a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kutató-könyvtárát*, a *köztársasági elnöki rezidencia reprezentatív termeinek kialakítását a budai Sándor palotában*. (E munkájának elismeréseként a Magyar Köztársaság Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést vehette át 2002. augusztus 20-án.)

Erdélyi örmény származására mindig büszke volt. Az Erdélyi Örmény Gyöke-

rek Kulturális Egyesület megalakulásától kezdve szakmai tanácsaival segítette az erdélyi és hazai örmény műtárgyak megmentésének ügyét. Sokat tevékenykedett az Orlay utcai örmény katolikus plébánia műtárgyainak múzeumba rendezése érdekében már Kádár Dániel apátplébános idejében.

2008. szeptember 24-én, Isztambulban bekövetkezett halálának 3. évfordulóján, **a XII. kerületi Polgármesteri Hivatal emléktáblát avatott a Hollósy Simon utca 4. szám alatti ház falán.**

*

Farkasréti temető

Az 1894-ben megnyitott **Farkasréti temető** Budapest és Magyarország egyik legjelentősebb sírkertje. Több nevezetes magyar személy nyugszik itt, mint a kolozsvári *Házsongárdi temetőben* és a budapesti *Kerepesi úti temetőben* együttvéve. A Farkasréti temető rangját páratlan természeti környezeti fekvése, több száz kimagasló jelentőségű személy itteni eltemetése, valamint a *Tabáni* és a *Vízivárosi temető* megszüntetése alapozta meg.

A Kerepesi úti temetőt 1952. szeptember 30-a után lezárták, majd 1956 májusában *Nemzeti Sírkertté* nyilvánították. Farkasrét értéke, rangja fokozatosan nőtt, végül helyet cserélt a Kerepesi úti temetővel a fővárosi temetők szimbolikus hierarchiájában.

1952-től Farkasrét fogadott be szinte mindenkit, aki 1948 előtt fontos pozíciót töltött be: a régi politikai, egyházi, gazdasági és katonai elit, valamint a tudós- és művészvilág első számú fővárosi temetkezési helyévé vált.

Farkasrét a hatvanas-hetvenes években lett a legfontosabb fővárosi elíttemető, nagymértékben megnőtt az ide temetett kiválóságok száma: tudósok, egyházi személyek, sportolók, művészek pihennek a

„Művészarcellá”-ban. (A temető hivatalosan máig köztemető.)

Az erdélyi örmény származású hírességek közül itt lelt végső nyughelyet

Agárdy Gábor színművész, **Issekutz Béla** orvos, gyógyszerkutató, akadémikus és **Kolozsvári Grandpierre Emil** író.

*

XIV. kerület

Kacsóh Pongrác zeneszerző (Budapest, 1873 – Budapest, 1923)

Főgimnáziumi tanárként a Kolozsvári Egyetem pályadíjával jutalmazták az elektromos rezgésekről írt értekezését. Pedagógiai munkáját országos hírű zeneszerzőként sem adja fel. Öt évvel a *János vitéz* bemutatója után iskolaigazgató lesz Kecskeméten. 1912-ben a fővárosba hívják: itt, mint tankerületi főigazgató működik.

Tudományos munkássága mindig a zenével kapcsolatos. Megírja a zene fejlődéstörténetét, majd az összhang kérdéseiről közöl tanulmányt. A *Zenevilág* c. folyóiratnak 1905 decemberéig felelős szerkesztője volt. Zeneszerzőként is igen tevékeny. Daljátékai: *János vitéz*, *Csipkerózsika*, *Rákóczi* (daljáték, 1906), *Mary-Ann* (operett, 1908). Hagyatékában maradt *Dorottya* c. operája (Szeged, 1929).

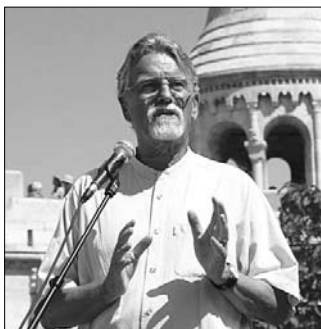
Munkásságából messze kimagaslik a *János vitéz* (1904) zenéje. Kacsóh dallamformálásában a magyaros műdal legjobb hagyományaira támaszkodik. Letisztítja róla a felesleges sallangot, kerüli a híg érzelmességet, az olcsó és népi hangvételünktől oly idegen szentimentalizmust. Egyszerűsége, megkapó, jól énekelhető, tiszta dallamvonalra törekszik. A János vitéz példátlan sikert aratott. Kacsóh őszinte, áradó dallamossága, a muzsika magyaros hangzása a közönség széles rétegeit hódította meg.

Budapesten a XIV. kerületben őrzi nevét és emlékét a róla elnevezett út.

Jankovics Marcell kapta az idén a Kölcsey Társaság emlékplakettjét

A díjat 15 éve a Magyar Kultúra Napján adják át, amikor Kölcsey Ferencre emlékezünk.

Jankovics Marcell Kossuth-díjas filmrendező kapta a Kölcsey Társaság idei emlékplakettjét. A díjat 15 éve a Magyar Kultúra Napján adják át, amikor a Himnusz költőjére, Kölcsey Ferencre emlékeznek Szatmárcsekén.

lekedett *Sólyom László* köztársasági elnök.

Ki-ki saját képességei szerint tud hozzájárulni az egyetemes kultúrához, amely nélkül nincs igazi élet, fogalmazott *Kocsis Fülöp* görög katolikus püspök. Az ünnepségen átadták a Kölcsey emlékérmét.

„Ez a legnagyobb dolog, ami velem történhetett és

mindjárt az év elején, ez egy nagyon komoly erőt jelent számomra ahhoz, hogy a nem kis küzdelemmel járó munkámat folytatni tudjam” – mondta Jankovics Marcell Kossuth-díjas filmrendező.

A rendezvény résztvevői megkoszorúzták Kölcsey Ferenc síremlékét a szatmárcsekei temetőben.

Szabó Tibor

(Híradó – 2010. 01. 17., vasárnap)

„Mozgóképregény”

A Korbuly család XX. százada

Amikor a magyar műszaki élet jeleseit számba vesszük, többször felbukkan a Korbuly név. Mérnökök, fejlesztők, konstruktőrök égen-földön-vízen. Mi lett volna Kandó Kálmán villamos mozdonyából, Weiss-Manfred csőgyárából, ha nincs Korbuly Károly, és vajon Korbuly János nélkül milyen lett volna a magyar járműgyártás? Tervezték, építettek, szerették az anyagokat, a munkát, Wagnert és a lovakat, de legfőképp az autókat. No meg a bolondozás sem állt távol tőlük..., és hál'istennek volt egy Kodak filmfelvevőjük.”

E meghívóval invitált Kobuly Andrea és Korbuly Ádám február 4-ére, a 41. Magyar Filmszemle dokumentumfilm bemutatójára a Palace MOM moziba. Egy igazi családi eseményen vehettünk

részt. Vagy kétszázán voltak kíváncsiak a Korbuly család képes krónikájára. Bevallom őszintén, többször kicsordult a könnyem a meghatódottságtól. Tanúi lehettünk a Korbuly család megismerése

során egy erdélyi örmény család szeretett hazája szolgálatában végzett csúcsműveltségű munkájának, eredményeinek, kitarásának, s ha kellett, újrakezdéseinek. Az ilyen példák erősítik lelkünket és segítik fiataljainkat, hogy érdemes tanulással, szorgalommal kiaknázni a bennünk szunnyadó lehetőségeket és tisztességgel felhasználni saját és a közösség, hazánk érdekében. Megláthattuk a XX. század 20–30-as éveinek Európáját a család filmfelvételei segítségével, melyeket a rendező ügyesen beillesztett dokumentumfilmjébe. A gyökerek kutatásának e szép példáját, a mozgóképregényt ér-

demes az erdélyi örmény közösség szélesebb körével is megismertetni. Ezért az egyesület egy későbbi időpontban a Fővárosi Örmény Klub műsorára tűzi a filmet az alkotók hozzájárulásával.

(Rendező: Péterffy András, Szín: Péterffy András, o: Kurucz Sándor, z: Pleszkán Frigyes, v: Ákos Péter, h: Kapcsos Vince, sze: Korbuly Judit, gy: Szederkényi Miklós, p: Buglya Sándor, támogató: Magyar Történelmi Film Közalapítvány, Duna Televízió, gyártó: Dunatáj Alapítvány, 2009, színes: 75 perc, video, mono)

Issekutz

Nagyböjt kezdetén

Mai forrongó társadalmi helyzetünkben egyre többször hangzik el, hogy **imádsággal és böjttel tehetünk valamit**. A nagyböjt alkalmat ad arra, hogy egészen komolyan vállaljuk a lemondást, a böjtöt.

Egyházunk mai elvárása, a két szigorú böjti nap és a péntekenkénti hústiltalom minimum elvárás. Éppen azért van ez így, hogy leleményesen megkereshessük azt, amit helyzetünk, állapotunk megenged a nagyböjti önmegtagadásokra.

Mit tehetünk? Vállaljuk például a napi háromszori étkezést! Ezt akkor is megtehetjük, ha munkahelyen étkezünk, és abban hús is van. Általánosságban csökkentjük a fogyasztásunkat, csak a szükségeset fogyasszuk mindenből!

Böjtöltessük a szemünket, a fülünket, a szánkat! A számítógépet csak ténylegesen munkára használjuk! Teremtsünk csendet magunkban és magunk körül!

Mit tegyünk az így felszabaduló időnkkel? Használjuk imádságra, hétköznapi Szentmisére, keresztútjárásra! De hasz-

nálhatjuk beszélgetésekre otthon, családi körben. Vagy látogassunk meg valakit, akit már régen kellene, keressük a nehéz kapcsolatok rendezésének lehetőségét! Adjunk bátran a másíknak időnkéből!

A böjt közösségi tett. Együtt tesszük, akkor is, ha ki-ki másként teszi, más önmegtagadást vállal. A böjt közösségi jellegét fejezzük ki azzal, hogy **esténként, 9 órakor** mondjuk el a Szentmise bánatimáját, (Gyónom a mindenható Istennek ...) fűzzük hozzá egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet. Ezzel egyrészt kifejezzük bűnbánatunkat, másrészt egymásért imádkozva tesszük, amit a bánatimában kérünk: „imádkozzatok érettem, Urunkhoz, Istenünkhöz!” Osszuk meg egymással is bátran vállalásunkat.

Hiszem, hogy a komolyan vállalt imádság, böjt, önmegtagadás által Jézus arca átragyog tekintetünkön. Hiszem, hogy a csendes ima és böjt sugárzóvá válhat. Ha pedig sugárzóvá válik, ez alkalmat teremt a beszélgetésekre, a tanúságtételre is.

Ákos atya

Bálintné Kovács Júlia

Örmény szertartású és örmény gyökerű római katolikus papok Erdélyben

(4. rész)

Kiegészítések az előző részekhez

A világhálót használva rájöttem, hogy nemcsak Ferenczi Sándor könyve, Ávedik Lukács, Garda Dezső, Szongott Kristóf forrásértékű munkái és a Romániai Magyar Irodalmi Lexikon segíthet az örmény – és örmény gyökerű római katolikus papokról szóló összeállítás megszerkesztésében, hanem a Magyar Katolikus Lexikon is, amelyet a 3. részben már idéztem is.

Azokról is találtam új adatokat, akiket már bemutatattam a Füzetek olvasóinak, és úgy gondolom, még pótolhatom, kiegészíthetem az eddig számba vett adatokat.

Alexa Ferencről megtudtam, hogy a szamosújvári örmény katolikus árvaházban nevelkedett, és a felsorolt munkáin kívül megjelentette még: – *Az örmény nép múltja és jelene címűt is.* Bp.1922.

Ávéd Jákó-t, meteorológusként is számon tartották. – Szülővárosában örmény elemibe járt. Bölcsész diplomája mellé 1867-ben Kolozsvárt mennyiségtan-termesztan tanári oklevelet kapott. 1899: nyugdíjba vonult. – *Munkái a már említett Karcolatok mellett: Az örmény nemzet irodalomtörténet kísérlete.* 1–2. köt. Írta: Neumann Károly. Fordította és jegyzetekkel ellátta Pest, 1869; Gyulafehérvár, 1884. – Alsófehér vármegye. monográfiája. 1. köt. (Alsófehér vármegye éghajlata) Nagyenyed, 1916. – A gyulafehérvári *Közművelődés* c. folyóirat társszerkesztője. Szerkesztette a *Gyulafehérvári Közönyt*; társszerkesztője, majd felelős szerkesztője a *Gyulafehérvár* c. hetilapnak; társ szer-

kesztője a *Gyulafehérvári Hírlap*nak.

Ávedik Lukács korábban meg nem említett munkája: *Az örmény kereszténység eredete.* Erzsébetváros, 1904.

Bodurián János, Megerdics 1902: Vencében pappá szentelése után tanár az örmény gimnáziumban. 1905: a rend gazdasági főnöke, 1910: lapszerkesztő, 1921: a mechtarista iskola szervezője Bulgáriában.

Az örmények 19. sz. végi lemészárlását és 1915. évi deportálását több nyelven megjelent elbeszélés kötetekben írta meg. Örmény újságokat szerkesztett és számos egyházi és irodalomtörténeti tanulmányt írt. Tudott magyarul és kiadványaiban igyekezett a magyar irodalmat népszerűsíteni. – *Főműve: Vörös hold.* Szépvíz, 1931. – *Örmény lexikon* 1–12. köt. Bukarest, 1938–43. (örményül).

*

15. Budakovics Lázár, az 1700-as évek elején, Szamosújváron örmény szertartású főesperes.

Ávedik Lukács könyvében találjuk a következőket az erdélyi örmény egyház történetéről: Benkő József a 163. lapon azt írja, hogy Mártonffi György püspök helynöke volt az erdélyi örményeknek 1719. évi május 24-én Budakovics Lázár szamosújvári lelkész, a mitől tanúsodik a károlyfehérvári püspöki Sz. Szék jegyzőkönyve is.

Szongott említést tesz még *Budzeszku Bogdánról*, aki 1786-ban került Szamosújvárra, és *Budzeszku Tódorról*, aki 1747-ben Szamosújváron halt meg 1747.

március 16-án, és testét a Szt. Ferencz-rendi atyák templomában temették el.

16. Buslig József, szül. Gyergyószentmiklós, 1864. jan. 16. A gimnáziumot Gyergyószentmiklóson, Marosvásárhelyen, Kolozsváron és Gyulafehérváron, teológiai tanulmányait Gyulafehérváron végezte. Pappá szentelve: 1887. júl. 14-én. Szolgálati helye: Csíktusnádon káplán, 1888: Kolozsváron, az egyetemen tovább tanult. Szolgálati helye: 1891: Brassóban gimnáziumi tanár, 1907: gimnáziumi igazgató. Meghalt 1909. okt. 26.

Következnek a C-betűsök, akiket a Ferenczi Sándor alkalmazta ABC-sorrendben fogok ismertetni.

17. Czecz Emmanuel, örmény szertartású. Szül. Szamosújvár 1786. ápr. 9. Pappá szentelve 1810. szept. 29. Szolgálati helyei: Gyulafehérváron tanár, Szamosújváron (1830) káplán. 1845: nyugdíjazták. Meghalt 1849 augusztusában.

Szongottnál: Czetz Emanuel (Der-Manug Czetján) 1810. Czetz Istvánnak volt fia, Korbuly Vártánnal (ez magyarul hibásan Mártonnak neveztetett) ment 1810. aug. havában Lembergbe – szentelődni. A város kéri a püspököt hogy Czetz Emanuel segédlelkész, ki betegsége miatt a misézéstől el volt tiltva, – mivel jobban van – oldja fel a tilalom alól. (Vár. Lev. 1848–44 sz.)

Garda Dezső könyvéből megtudjuk, hogy a gyergyószentmiklósi gyülekezet az 1841. január 20-án megtartott plébános választáson – amikor első jelöltjük Bárany István volt- harmadik jelöltként Czetz Emánuelt szerette volna kinevezetni a hívek pásztorolására, de a püspök

egyik jelöltet sem küldte hozzájuk.

Szongott említi még *Czetz Kristófit* is, (Der-Chácshig Czetján) 1781-ben, de megjegyzi, hogy Lásd: Mártonffi Kristóf, és fordítja is, Mártonffi-nál, hogy lásd Czetz... Mivel apját Czetz Mártonnak hívták, apja Márton keresztnevéről Mártonffi vezetéknevet is használt. „Ez a plébános Czetz Mártonnak volt fia, azért örményül helyesen írta nevét így: Czetz Kristóf, de midőn magyarul vagy latinul írta nevét, apja Márton nevére képzett ezen vezetéknevet: – Mártonfi – használja.” Meghalt 1822-ben.

Cziffra Luszig Jakab-ról Garda Dezső így ír: „A hagyomány szerint Cziffra Luszig Jakab (1709–1719) volt az első örmény katolikus plébános a gyergyószentmiklósi örmény Compagnia tagjainak, akit Oxendius Werzerescu püspök szentelt fel 1709-ben.

18. Csákány Adeodátus,

örmény szertartású. Szül. Szamosújvár, 1819. jún. 24. A gimnáziumot Szamosújváron és Kolozsváron, teológiai tanulmányait Gyulafehérváron végezte. Pappá szentelve: Leopoli, 1842. szept. 15. Szolgálati helyei 1842–1879 Szamosújváron káplán, az elemi iskolában, majd a gimnáziumban haláláig tanított, 1879: az esperesi hivatal adminisztrátora, 1882: belső-szolnoki főesperes. Meghalt 1894. nov. 26-án.

Szongott részletesen beszámol arról, hogy Csákány Adeodát örmény szertartású pap 1850-ben választatott meg örmény nyelv és hittanítónak. Ebben a minőségben szolgált a népiskolánál 1863. június végéig. Szeptember elején átment az „örmény kath.” gimnáziumhoz mint megválasztott rendes tanár.

Csákány Adeodátus

19. Kabdebó János (1780. – Erzsébetváros, 1832. márc. 27.): örmény plébános. – 1809: Erzsébetvárosban az örm. kat. plnos h-e és alesp. 1815: örm. kat. plnos és ker. főesp. 1819: tb. knk., 1823: Szepessy pp. utasítására örm. directoriumot készített az erdélyi örm. kat. pléb-k részére, Szt. Meszrob és Szt. Szahák rendelkezései alapján. 1824: cenzúrázták és kinyomtatták Velencében *Donácujc* néven. Bevezette a lorettói litániát, megújította a főtp. sztélyét, szegényalapot és szegényházat létesített. Szt. beszédeinek két kéziratos köteté a szépvízi örm. kat. pléb. őrizi. K. D. *Armenia* 1891: 12. sz. (Ávedik Lukács: Erzsébetváros örm. kath. lelkészei); 1903: 1. sz. (Bányai Elemér: A „Donácujc”) – *Ávedik* 1901: 109.

20. Görög Joachim (Szamosújvár, Belső-Szolnok vm., 1862. febr. 23.– Gyergyószentmiklós, 1928. febr. 6.): esperes. – A gimn-ot Szamosújvárt, Kolozsvárt és Gyulafehérvárot, a teol-t uo., a m-lat. szakot Kolozsvárt végezte. 1885. X. 11: Bécsben pappá szent. 1886: plnos Gyergyószentmiklóson, 1892: egyben tanár a r. k. leány polg. isk-ban. 1893: esp. 1898–

1903: a polg. fiúisk. tanára. 1904: helyreállította az örm. tp-ot, 1908: a r. k. leánynev. int. ig-ja, 1917: c. knk. 1918: sztszéki tanácsos. Az elcsatolás után a gyergyói M. Párt vez-je volt, 1922: az erdélyi örm. szert. ppi biztosa, 1926: szenátor, éveken át tagja volt a rum. képviselőháznak. – *Fm: A Csík-Gyergyó és a székely nevek eredete*. Gyergyószentmiklós, 1914. K. D.

21. Fejér Gerő, szépvízi (Szépvíz, Csík szék, 1869. jan. 1. Csíkszereda, 1958. szept. 6.): kanonok. – 1891. VII. 15: Gyulafehérvárt pappá szent., uo. kp., 1892: a főgimn. hittan és földr. tanára. 1896: ülnök az erdélyi ppi számvevő hiv-ban. 1907: a fiúnev. int. ig-ja és sztszéki tanácsos. 1911–20: az Erdélyi R. K. Státus előadója, s mint ilyen *Majláth* pp. elgondolásainak (tp-ok, pléb-k, isk-k) életre keltője. 1921: knk. Versei jelentek meg az *Armeniában* és a *Közművelődésben*. Élete utolsó 10 évét a csíkszépvízi örm. pléb.-n élte le, ott is temették el. – *Fm: Emlékbeszéd Fáraó Simon...* Csíkszereda, 1915. – *Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene*. Többekkel. Dicsőszentmárton, 1925. – *Emlékbeszéd Görög Joachim...* Gyergyószentmiklós, 1928. K. D.

Felhívás

Kedves erdélyi örmények!

A józsefvárosi örmények kérnek benneteket, jelentkezzetek arra a jó kis programra, melyet 2010. augusztus, vagy szeptember elején, egy *szombati* napon tervezzük! Az időpont töletek függ! Kérünk visszajelzést mikor, melyik napra tegyük a kirándulást! Vonattal utaznánk Esztergomba, ahol kisvasútra szállnánk, majd elsétálnánk a Bazilikába, megnéznénk Mindszenty bíboros sírját és a keresztény múzeumot. Délután hajóval térnénk vissza Budapestre. A választott időpontot a füzetekben megjelentjük.

Zakariás Enikő

a Józsefvárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnöke

Tel: 06-20-9910105

Fax: 06-1-3171-404 kultúrával, beszélgetéssel, sétával.

DE HA NEM JELZITEK VISSZA A NAPOT, ÉS HOGY HÁNYAN JÖTTÖK, AKKOR NEM TUDJUK MEGSZERVEZNI!

Kérjük visszajelzéseket!

Bálintné Kovács Júlia

Akinek szívből gratulálunk!

Mindig örömmel nyugtázom, ha valamilyen „hivatalos” elismerésben részesül itt Romániában egy magyar. Például annak, hogy az idei Téli-olimpián Vancouverben Tófalvi Éva vonult be a román küldöttség élén, mint „zászlóvivő”.

Hatványozottabb a büszkeséggel gazdagított öröm, ha Baráti Társaságunk egy tagja, egy örménymagyar az, akinek munkáját elismerik, akinek élete példaadó számunkra.

Most ilyen túláradó örömben volt részem, többszörösen is, és ezt szeretném megosztani olvasóinkkal.

Bárányi László Ildikóról már régen tudom, hogy az orvos-írók nem túl népes, de igen rangos táborához tartozik.

Olyan művek tették ismertté a nevét, mint: *Gyakorlati tanácsadó kismamáknak*, Temesvár, 1973; *És akkor eljött Hippokratész...* Karcolatok, szatírák, parabolák [Bárányi Ferencsel], Temesvár, 1976; *Gólyamesék felnőtteknek*, Temesvár, 1980 és mások, amelyeket később sorolok fel...

És most kezemben tartatom legutóbbi ragyogó ötletének megvalósított eredményét, egy vaskos kötetet, amelyben a Marosvásárhelyen

1960-ban végzett orvosok nagy része vall élet útjáról, sorsáról, illetve számba veszik elhunyt társaikat, és azokat is, akik nem válaszoltak.

Így kezdődött:

FELHÍVÁS EMLÉKEZÉSRE 1989 UTÁN

Mikor ez a minden gyalázatot zokszó nélkül tűrő nép végre felemelte a fejét, az egy csodálatos pillanata volt az életnek. Olyasmi, amiért érdemes volt élni. Először nem kellett gyűlölnöm őket és haragudni rájuk. Először éreztem meg,

hogy minden másságuk ellenére jobb sorsra érdemes emberek ők is.

Először tudtam egyenlőnek érezni magam velük. Először tudtam szeretni őket! De mint minden csoda, ez is csak három napig tartott. Mert a forradalmat is ellopták, a három napos reményt, hogy érdemes ellenállni, hogy lám, meg lehet szabadulni az örökös és oly változatos megaláztatástól. Hittük, hogy Ember az ember és nem kiszolgáltatott párja.

Három napig. Ennyi kellett, hogy „eseményekké” silányuljon a lelkünk a lelkünk forradalma.

Bárányi László Ildikó

Azóta újfajta megaláztatásokat leltáro-zunk. Néha ellenkező előjelűeket, csak az emberi nulltság oly szubjektív érzése marad a nulla pont közelében.

Ahány sors, annyiféle alázat. Mert büszkén élni – itt csak nagyon keveseknek adatott. S azokat a magunkfajta nem igazán ismerheti. Íme az ok, amely oly sokunkat szétszórta a nagyvilágban, egyeseknek sikert, másoknak újabb frusztrációt hozva.

Én csak a magamét mondhatom hát monomániásan, mert hogy azt ismerem a legfájóbban. Mondom, hogy másoknak is eszébe jusson a már-már elfelejtett, külön bejáratú saját megaláztatása.

Mert amilyen igaz, hogy a feledés segít tovább élni a bajok után, épp annyira igaz az is, hogy **vannak események, amelyeket fel kell dolgozni, meg kell emészteni, de soha se szabad végleg elfelejteni**, mert ez nem csak kényelmes megalkuvás, hanem egyenesen bűnpártolás lenne.

Ne legyünk restek emlékezni, akkor se fáj, ha fáj!

De az életünk igazságához tartozik az is, hogy ebben a sajátos kelet-európai kisebbségi sorsban **a mi nemzedékünk felvállalt egy hivatást.** Miközben ősi létfenntartási ösztönnek engedelmességgel mindent elkövetett személyisége kiteljesítésére és családja fenntartására, úgy mellé-kesen felvállalta a rábízott közösség minden gondját-baját. **Mert orvosként helyállni olyan ember-próbáló negyven év alatt, mint amilyen nekünk jutott az ezredvégen, az mindenik egy külön si-kertörténet a maga nemé-**

ben. **A mi visszaemlékezésünk** életünk azon eseményeire, amelyeket jelentősnek érzünk, nem csak személyes jóézés vagy elégtétel kérdése, amelyhez kétségtelenül joga van mindenkinek, hanem ugyanakkor **fontos kordokumentum is.**

Ezért arra kérek minden kollégát, hogy egy év alatt írja le élete legfontosabb eseményeit, a különösen fájdalmasaktól kezdve a különösen szívmelegítőig, hogy összeállíthassuk belőle az 1960-ban Marosvásárhelyen végzett Orvosok Könyvét. A humoros dolgokat se feledjétek, mert aki a humorát elveszíti, az már nem is él igazán!

Őszintén sajnálom, hogy Magdó János hirtelen elvesztése és az utolsó találkozó elmaradása, annyira aktuálissá teszi ezt a kérést. Nem tudjuk, nem tudhatjuk, hogy egyáltalán maradt-e még időnk az emlékezésre. Várom soraitokat! Sok szeretettel:

Temesvár, 2006. július

Bárányi László Ildikó

És megszületett a számos fényképpel illusztrált 327 oldalas könyv, melynek mottója:

„Életünkégőszövétnekhez hasonlít, mely hol gyorsabban, hol lassabban, de szüntelenül fogy. Boldog az, ki midőn létének e múlandóságára gondol, azzal vigasztalódik, hogy sokaknak világított.”

Döbrentei Gábor

Lehet, hogy ennek a hiányt pótló, és szociográfiai szempontból is nagy jelentőségű könyvnek szerepe volt abban, hogy a 20. születésnapját ünneplő Excelsior Art (Editura

Excelsior Art) és a Pardon Kiadó (Editura Pardon) Bárányi László Ildikót 2010-es Naptárában, mint Temesvár jelentős személyiségét mutassa be.

A Naptárban a következő szöveg olvasható román nyelven:

Nyugdíjazott általános körzeti főorvos, tagja a Magyar Orvosírók és Képzőművészek Szövetségének 1992 óta, a Román Írószövetség tagja 1989-től. 18 éve vezeti a Máltai Segélyszolgálat Romániában Temesvári Filiáját. Dr. Bárányi Ildikó jó orvos, gyakorló gyógyítóként és a Máltai Szociális Gondozószolgálat megszervezőjeként egyaránt, 100 idős rá-szoruló személy ellátását irányítja. Életpályáját meghatározza és szerencsésen egészíti ki írói munkássága. Fontosabb kötetei: **És akkor eljött Hippokratész** Facla Kiadó 1976 – közös novelláskötet férjével, Bárányi Ferencsel, **Szövetségben a halál ellen** Facla Kiadó 1981–regény, **Búcsú az összkomforttól** Excelsior Art Kiadó 2001 – két kisregény (A Román Írószövetség Temes megyei Fiókszervezetének prózai első díja, magyar nyelven)

De ejtsék szót végre Ildikó örmény gyökereiről, amelyekről ő maga így vall: *Szüleim a köznek elkötelezett falusi értelmiségiek, tanítók, akik hivatásnak tekintik a népnevelést.* (László Lajos 1912–1982., Szebeny Mária 1916–1945. B. K. J.) *Apai nagynéném katolikus apáca, úgynevezett szociális testvér, szürkenővér, aki állandóan gondozza az éppen rászorulókat, a negyvenes években a hadifogolytáborok magyar rabjait, majd a kitelepítetteket.*

Anyai nagyapám örményből lett magyar kereskedő, büszkén mesélte, hogy Arias Akons Fark nevű szépapjának, – aki ide menekült Örményországból – három fia

volt. Amikor ezeknek nevet vásárolt az Osztrák Magyar Monarchiában a legnagyobb Kövér lett, a középső a Kiss nevet kapta – testalkata miatt – a legkisebb pedig Szebenben telepedett le, így ő lett Szebeny, nagyapám dédapja. „De az a bizonyos Kiss nem más, mint az aradi 13 vértanú Kiss Ernőnek a dédapja. – Hát ne felejtse el, fiam, hogy szegről-végről unokatestvérek vagyunk. Úgy tiszteld, mint aki életét adta a magyar Szabadságért! Hát ehhez tartsd magad!”

A család örmény gyökereire szeretnék még visszatérni, most csak annyit közlök, hogy a korán, 29 évesen tifuszból elhunyt édesanyjának, Máriának még él a testvére. Róla is szól Ildikó és azt is közlöm, hiszen örménymagyar testvérünk Ő.

„A nagynénémet Szebeny Piroska Adiánának hívják és tanítónő volt 37 évig. 16 különböző helyen tanított, mert kulák család gyermekeként állandóan dobálták egyik Isten háta mögötti helyről a másikra. 90 évet betöltött nagynéném a minap közölte, hogy őt csak én gondolom öregnek, neki igazából a lelke fiatal!”

Végezetül idézek a *Szabadság* (Erdélyi közéleti napilap) február 8-i számából:

A sorban tizenharmadik máltai bált ezúttal András Emil nagyenyedi vállalkozó Logos panziójában tartották, Felenyeden, február 6-án. A nagyenyedi máltai csapat most is, mint annyiszor, szegény sorsú emberek szolgálatára vállalkozott az ünnepi együttléttel. A szórakozni és egyben jótékonykodni vágyó nagyenyediek, gyulafehérváriak, vidékiek, románok és magyarok együtt töltöttek egy kellemes estét. A bált ezúttal is Fari P. Ilona nyugalmazott óvónő, a szervezet alapító elnöke szervezte.

Díszvendégek voltak dr. Bárányi Ferenc Temesvárról és Ugron Béla Budapestről, a Máltai Lovagrend Kárpát-medencei

A díjazottak boldogan vették át az elismerést

Erzsébet, Nagy Ibolya és a többiek) ezúttal is nagyszerűen helytálltak, hiszen egész éjjel dolgoztak a bál sikere érdekében. Minden szervezetben vannak olyan személyek, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, és egyben hűségesek a szervezethez. **A Filantrop díjat** ebben az évben dr. Bárányi Ferenc és felesége Bárányi László Ildikó, valamint a helyiek közül Vásárhelyi Irén kapta.

képviselője, akik hűséges részvevői a rendezvénynek. A 74 éves Bárányi, volt parlamenti képviselő (1990–2000) és rövid ideig egészségügyi miniszter (1998), mintha az Alma-Materhez jönne, amikor Enyedre jön, hiszen közel áll hozzá a híres kollégium és az Órhegy is.

Szívesen mesél életéről, pl. 1989. december 22-ről, amikor délelőtt alig dobantott a hírhedt diktátor, ők délután 4 órakor már megalakították a Bánsági Magyar Szövetséget, és rá két napra a Máltai szövetséget is. Keresztapja az enyedi máltai szervezetnek is, hiszen ott bábáskodott a megalakulásánál.

A máltai asszonyok (Tamás Piroska, Vásárhelyi Irén, Makkai Anikó, Vas Rebeka, Molnár Ida, András Éva, Ferencz

Az Ildikóhoz intézett kérdésekre azt a válasz érkezett, hogy

„Annak idején Fari Palkó Ica a temesvári szervezetbe iratkozott be először, mint máltai és az én irányítgatásom mellett fogott neki a nagyenyedi szolgálat megszervezéséhez. Ezért mondja, hogy mi vagyunk a nagyenyedi szervezet keresztiszülei. Élvezet látni, milyen komoly intézményt alakított ki azóta és milyen szépen dolgoznak. Nagy meglepetés volt a „Meritul Filantrop” kitüntetés.

Ehhez csak annyit tennék hozzá, hogy nekünk, akik ismerjük munkátokat nem volt meglepetés, és azt is tudom, hogy nemcsak mi vagyunk büszkéek Rátok, de Szebeny Nagytata is elégedetten mosolyog unokájára.

Felhívás

2010. második felében az EÖGYKE szeretné megjelentetni a 2000-ben kiadott *Gudenus János József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája* c. könyvét javított, bővített kiadásban. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy a hiányzó, vagy téves adatok javítását mielőbb, legkésőbb 2010. március 31-ig megküldeni szíveskedjenek akár Gudenus János József (e-mail: gudenusjj@gmail.com; postacím: 1211 Budapest, Kiss János altbg. u. 61. fszt. 1.; telefon: Ady Endre Emlékmúzeum, szerdától–vasárnapig, 10–17 óráig 337-8563; mobil: 06-20-515-9725 / este), akár az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület (postacím: 1251 Budapest Pf. 70., e-mail: magyar.ormeny@t-online.hu) címére. Szerkesztőség

Pavlov Boris

Eleméri nemesség

(13. rész)

1822 december első napjaiban Elemérré érkezett Kiss Ernő élettársával, Turáti Annával, aki második gyermeke születése előtt volt. (Első gyermekét, Ernőt Anna Olaszországban szülte meg, talán Milánóban, aki ott is maradt. Sorsa ismeretlen.) Még a szülés előtt Ernő Galíciába távozott, így Mária nényét kérte meg, hogy gondoskodjon Annáról.

1823. január 3-án Anna leányikreknek adott életet, akiket apjuk kérésére Rozáliának és Augusztának neveztek el.

1823 tavaszán Vedres István, ismert útleíró járt az eleméri kastélyban, aki a nemesi birtokokat és kastélyokat járta Magyarország területén. A nem mindennapi vendég a következőket írta látogatásáról:

„A kastélyba érkezésemkor rögtön láttam, hogy gyönyörű ez a kastély. A bevezető fő út a parkon keresztül egyenesen a kastély bejáratához vezetett. A bejáratnál a kastély személyzete várt, nem sokkal később sietve Löwen báró közeledett, leereszkedve a lépcsőn. Az irodába invitált, ahol megbeszéltük, hogy körülnézünk a kastélyban és az uradalomban. Rövidesen egyik ámulatból a másikba estünk. Mindenütt pedáns rend uralkodott. Felvonultunk az emeletre, ahol a díszterem van. A falakon a Kiss család portréi mellett sok remek festmény látható a falakon, hazai és külföldi festőktől. Figyelmünket egy gyönyörű csempekályha köti le és egy hatalmas, különleges alakú kínai váza. A mennyezetről kristálycsillárok függenek, a falak mentén kényelmes székek sorakoznak. A teremből jobbra és balra ajtók vezetnek. Jobbra haladva a játéktermen me-

gyünk át, ahol biliárdasztal van, majd a könyvtár következik, amely ritka példányszámú könyveivel a leggazdagabb és legértékesebb könyvtárak közé tartozik dél Magyarországon. A házigazda a kis példányszámú örmény nyelven írt könyveket mutatja. Itt a nappali szoba is gyönyörű zongorával és stílbútorral van berendezve. Megragad a szemünk a falon függő Bogdánovits Anna portrén, aki Kiss Ágoston felesége volt s kinek ideje alatt épült fel az eleméri kastély. Tovább a két gyerekszoba következett, majd a nevelőnők szobája, ezt követően a jobboldali folyosó végéig a gyerekek és a szülők hálószobái találhatók.

Az épület bal szárnyában lefelől az ebédlőt tekinthettük meg, amely szép stílbútorral volt berendezve, ezt követte a vadász szoba a fegyverekkel és a kitömött vadakkal, Napholc dolgozószobája, a szerzetes szobája, a főgondnoknő szobája, a tanterem a tanszerekkel és végül a két vendégszoba.

A földszint bal szárnyában volt a nagy konyha, a kamrák, a személyzet szobái, két vendégszoba és több helység, különböző célokra.

A földszint jobb szárnyában foglalt helyet a templom, néhány helység az egyházi szertartáshoz és az oltár alatt a családi kriptá. (A kriptában Kiss Gergely, Kiss Jakab, Kiss Izsák, Issekutz Mária és Kiss Ágoston nyugszanak, kiknek hamvait 1846-ban az új kriptába vitték át.)

Másnap a gazdag gazdasági udvart tekinthettük meg. El voltunk ragadtatva az istállóban lévő 14 csodálatos lótól, a sok serleggel, amit megnyertek, a jó néhány díszes kocsiól és hintőtől. Mindenütt

tisztaság, rend és fegyelem uralkodott. A kedves kertész, Poldi bácsi végigvezetett bennünket a hűvös park útjain, és elmesélte, hogy melyik fa milyen idős és honnan származik.

Leírhatatlan élményekkel távoztunk a birtokról, egy gyönyörű birtokról, amely a hazai társadalmi és művelődési élet szintézisét képviselte.”

1823 augusztusában átutazóban a kastély vendége volt Nezelrod Károly gróf is (1780–1862.), aki a bécsi, acheni és veronai kongresszus képviselője volt. Ismert volt, mint Metternich embere, és ellensége a felszabadulásért küzdő lázadásoknak. Mint Löwen régi barátja érkezett Elemérre.

Az 1824-ben hírek érkeztek Galíciából Kiss Ernőről, aki ekkor már magasabb katonai rangban szolgált. Ugyanis idegen földön elért rendkívüli eredményeiért előléptették. Felelős magatartásával, fegyelmezettségével és igazságosságával megszerezte az emberek megbecsülését, akik hallgattak rá és vakon követték.

Előreléptetésével a temesvári Károly fővajda nevét viselő zászlóaljba került. Itt teljesített szolgálatot Damjanich és Haynau is (aki a forradalom leverése után 1849-ben számtalan szabadságharcost végeztetett ki). Egy történet abból az időből származik. Damjanich, aki a forradalomban vett részt, egyszer összeveszett Haynauval a tiszti kaszinóban, amire Haynau azt mondta Damjanichnak: „Na, Damjanich úr, harcolunk-e hamarosan? Ha így van, akkor vegye tudomásul, ha a kezembe kerül, fel fogom akasztani!” S ezt be is váltotta.

Érdekes megemlíteni, hogy Kiss Ernő Psemiszlóban szolgált Vécsey Károly gróffal, kivel később Pécsújhelyen találkozott, s akit szintén kivégeztek Aradon.

Kiss Ernő bármerre járt, a városokban, falvakban az emberek szimpátiáját szerzte meg, kivéve a galíciai császári hadsereg képviselőit. Természetében víg kedélyű, szívesen látott vendége volt az előkelő társaságoknak, különösen a hölgyek körében. Mindig elegáns egyenruhában járt, amely alakjára volt szabva, mindig derűs volt, könnyen elcsábította a női szíveket. Azt beszéltek róla, hogy Galíciában nem volt olyan fiatal nőszemély, akinek szívét nem dobogtatta volna meg. Voltak olyan helyzetek is, hogy jelenléte komoly bonyodalmakat okozott. Így egy kisebb településen, ahol a katonasággal hosszabb ideig tartózkodott, megismerkedett egy arisztokrata leányával, ami szimpátiává fejlődött. A szülők azonban ezt az ismeretséget gyorsan megszakították, és a leánynak megtiltották, hogy találkozzon a fiatal tiszttel. A leány öngyilkosságot kísérelt meg. A szülők közbejárására a vezérkar Kiss Ernőt és csapatát átirányította más településre.

1824. január 3-án a kastélyban megünnepelték a Kiss ikertestvérek első születésnapját. Az ünnepi misén részt vett Löwen Ernő, a Pejacsevich házaspár, Kiss Antal feleségével Lenhard Katalinnal és sok temesvári és becskerei vendég is. A rengeteg ajándék közül ki kell emelni a két arany ékszeres dobozt drágakövekkel díszítve – az apa, Kiss Ernő ajándékát. Ezen a napon érkezett meg Bécsből Konrád Elza, a kislányok új dajkája is.

Jelentős esemény közé sorolható a birtok életében, hogy egy Torontál megyei szintű tanácskozást rendeztek a selyemhernyó tenyésztésről. Löwen báró szervezte, az előadók pedig az egész Magyarország területéről érkeztek. A legnagyobb létszámban az eleméri né-

met származású lakosok vettek részt a tanácskozáson.

A másik említésre érdemes esemény az aratóünnepség volt. Ezt az ünnepséget – kisebb megszakításokkal – egészen 1944-ig megtartották. A díszes felvonulás célja az volt, hogy bemutassák a termést, az aratószerszámokat és a népviseletet. A szokás szerint rend szerint a német telepesek vezetője adta át az erre az alkalomra sült ünnepi pogácsát a földesúrnak.

Nem sokkal érkezése és a gyermekek megszületése után Turáti Anna és Mária közt komoly nézeteltérésre került sor. Mária ugyanis félt attól, hogy az újonnan érkezett menyecske átveszi a birtok irányítását. Ernő távollétében Mária megszerezte az ittabei Kiss család mindenfajta támogatását, hogy a birtokot továbbra is ő vezesse és ezt a pozícióját féltette. Bár Ernő azon magatartása, hogy nem esküdött hitvese Anna, annak veszélyét elhárította, hogy átveszi a birtok irányítását. Ebben a helyzetben Ernő elhatározta, hogy Annát a két leánnyal Ittabére költözteti, ahol a két lánynak 200–200 hold földet vásárolt. Velük elutazott Konrád Elza dajka is.

Turáti Anna ittabei tartózkodásáról nincsenek adatok, feljegyzések. Anyait lehet azonban tudni, hogy ez a döntés végzetes volt Anna részére. Gyermekei apjától

elhagyva érezte magát, kiközösítve egy új környezetben, minden támogatás nélkül, amely öngyilkossághoz vezetett. A gyászos esemény megrendítette az egész Torontál megyét. A Kiss család részéről tompították a történeteket, s hamar feledésbe is merült. Anna temetési helye a mai napig ismeretlen.

1826-ban a 27 éves Kiss Ernő megnősült. *(Szerkesztői megjegyzés: házasságkötés Répceszentgyörgyön történt 1826. május 18.)* Felesége Szentgyörgyi Horváth Anna Krisztina, aki nemesi családból származott. Családjá alapítója volt a településnek (Szerkesztői megjegyzés: Répceszentgyörgy). A házasságból két gyermek született: Anna, aki három éves korában meghalt, és Ernesztina, aki 7 éves korában halt meg s az eleméri templom alatti kriptában nyugszik édesapjával egy síremlék mögött. Anna csak egy évet élt a kastélyban. Gyermekszületésben halt meg Budapesten, és ott is temették el.

Répceszentgyörgyi Horváth-kastély, a lakodalom színhelye

<i>di Rejete St. György in Divina Caparicium 4</i> <i>Castri/ortec.</i>		
<i>Annus</i> <i>Dies</i> <i>mensis</i>	<i>Nominis Copulatorum.</i>	<i>Notas</i>
<i>1826. An n u s 1 8 2 6.</i>		
<i>22.</i> <i>Janu.</i>	<i>Juvenis Josephus Simon et S. Colla cum virgine</i> <i>Catharina Horvath ex Kisdény.</i>	<i>Benedictus Hugi</i> <i>Johannes Acs</i>
<i>18.</i> <i>Maj.</i>	<i>Juvenis spect. D. Ernestus Juis de Jube et Clemer</i> <i>locumtenens cum Illustrissima Domcella Christina Horvath de St. György cum dispensatione.</i>	<i>M. Comes Len</i> <i>Draskovits, &</i> <i>Com. János Jós</i>

Az ittebei Kiss Ernő és Szentgyörgyi Horváth Anna Krisztina házassági anyakönyvi bejegyzése

1826 március második felében a kastélyban álarcos bált rendeztek. A résztvevők száma meghaladta a négyszáz főt, egész Dél-Magyarország területéről. A híradások szerint minden várakozást felmúlt a rendezvény, mely pozitív visszhangra talált egész Torontál megyében. Külön elismerésben részesült Mária, a szervező, a legsikeresebb álarcáért. A bál jövedelme jótékonyági célokra került felhasználásra.

Időközben Ernő a katonai ranglétrán ismét előbbre haladt, előléptették. Úgy Lengyelországban, mint Temesváron nőcsábásznak tartották, ahol a nők sóhajtozását csalta ki tekintetével és magatartásával. A nők imádták és a bálokon rendszeresen „báلكirálynak” nevezték ki.

Ernő Temesvárról Olaszországba kerül az ötödik zászlóaljba, ahol Mészáros Lázárral találkozik, aki később a magyar kormány hadügyminisztere

lett. Olaszországban kapitánynak nevezték ki. Innen a tizedik zászlóaljba került, ahol ismét magasabb katonai rangot kapott, a zászlóalj parancsnoka lett. Fényes karrierje folytatódott, ezredesként a 2. Hannover huszárezred parancsnoka lesz, ezredével Újpecsen székelt.

Újpecs Torontál vármegye északkeleti részén helyezkedik el. Itt tartózkodva Ernő úgy tekintett ezredére, mint egy tulajdonos, akinek közelessége, hogy méltóképpen mutakozzon be Hannover királyának. Ezért pénzét nem kímélve bőségesen gondoskodott tisztjeiről, altisztjeiről, katonáiról. 1843. április 29-én a katonai küldöttséget a király (*Szerkesztői megjegyzés: Ágost király*) fogadta, aki ez alkalommal kintuntette Kiss Ernőt, míg a küldöttség résztvevői felejthetetlen emlékekkel térhettek haza.

Folytatjuk

Rozsos Tamás László

Az 1848-49-es szabadságharc magyarörmény hősei II.

A csaták „névtelen” örmény hőseinek – az egyszerű katonáknak – és adataiknak összegyűjtését folytattam, azonban (sajnálatomra) az EÖGY füzetek 2009. októberi számában megjelentekhez képest ez már csak egy szerényebb összeállítás.

danckai-pattantus Ábrahám Gábor (?)
Szül.: 1830. k. apja: P. Á. Márton – meghalt: 1903. ápr. 06. Zilah (Szilágy vm.) Árvaszéki ülnök, majd később törvényszéki díjnok Zilahon. (veje: Chabada György rendőrbiztos).

Bogdánfi Sándor dobos
Szül.: 1832. k. – meghalt: 1904. június 12. Kolozsvár (Kolozs vm.)

1890-ben vm.-i árvaszéki nyilvántartó Kolozsváron, a Kolozs vm.-i h.e. tagja. Az arany koronás érdemkereszt tulajdonosa. Gy: B. Pál, B. Árpád, B. János, B. Irén.

Lukács Mihály nemzetőr
Zalatnai lakos. 1899-ben a preszákai emlékmű felavatásánál mint a nagy idők tanúja van jelen.

Patrubány Márton (?)
Szül.: 1823. k. – meghalt: 1894 (1895 ?) Székelykeresztúr (Udvarhely vm.)

Végigharcolta a szabadságharcot, aminek bukása utána sáncmunkára ítélték. Később csatlakozott az Olaszországi magyar emigrációhoz, majd hazatért. Halála előtt 15 évvel szélütés érte, nyomorék

lett, mankóval járt és a csekély kegydíjból nyomorgott.

Szalosjan Antal Kajetán (?)
Szül.: 1829. jan. 28. Erzsébetváros (Kisküküllő vm.) – meghalt: 1880/90-es évek fordulójára, Bécs (Ausztria)

Végig küzdötte a szabadságharcot, világonnál fogságba esett. Nyolc évre besorozták egy osztrák ezredbe. Később altiszt egy osztrák magánvasútnál. Neje: Jolán Helmreich

Verzár Ferenc tizedes
1890-ben Kolozsváron él, a Kolozs vm.-i honvédegyelet tagja. 1894. januártól 4 Ft havi nyugdíjban részesül. Néhány hónappal később már a temetésére utaltak ki 15 Ft-ot.

Verzár István (?)
Szül.: 1825. dec. 27. Szamosújvár (Szolnok-Doboka vm.) – meghalt: 1903. jún. 01. Nyíregyháza (Szabolcs vm.)

R. kat. plébános, alesperes. 1843-tól növénydék pap. Részt vesz a szabadságharcban. 1849-ben elkerüli a besorozást, s érseki tollnok lesz, majd 1850-ben felszentelték papnak. Több helyen káplán (Nyírbakta, Kisvárd), majd élete utolsó 24 évében Nyíregyházán plébános. Testvérei: V. Luca (f: Ajtay Mihály), V. Anna (f: Issekutz Imre) (megj.: sírja a nyíregyházi köztemető papi parcellájában megtalálható).

A Zeneagapé 2010 eső félévi tervezett programja

Március 28.: Szilvay Ingrid zongoraművész

Április 25.: Fogolyán Kristóf fuvolaművész

Május 30.: Szent László legendája a Szent Család Gyermekek Színháza előadásában

Mindenkit szeretettel várunk!

Szongoth Gábor

Kali Kinga

A gránátalmabor íze

Örményországi útinapló (3. rész)

Istenközel

A gránátalmabor ízét lehetetlen csak úgy kitalálni, elmesélésekből és vágyakozásokból hevenyészve összerakni – de ha volna is némi esély erre, most akkor sem jutna rá időm, hiszen amint valahogy megszabadulok az árgus édességárusoktól, s társaimmal együtt nagy szuszogva feljutok a kikövezett kaptatón, hirtelenjében váratlan kép zökkent ki gondolatmenetemből, valósággal lesújt rám, hogy nem is védekezhetek: a geghardi kolostor részben sziklába vájt épületegyüttesének meghökkenítő látványa mint isteni kinyilatkoztatás tárul elém. Nem hiába az út vége ez a monostor, innen már csak ösvények vezetnek fel a hegyekbe, és vélhetőleg az Úristenhez is – már messziről

Ima a geghardi altemplomban

olyan az egész, mintha labirintusban lennél; már amikor először megpillantod, azonnal érzed, tudod, végigjárhatatlan és kiismerhetetlen hely ez, ahol a szentség oly jelenvaló, akárcsak ezek a hegyek itt körös-körül. Csupán az tudhatja, mennyire letaglózó az élmény, aki ott járt, és saját szemével látta, szívének felfokozott dobbanásain keresztül érezte meg a szentséget: talán a bibliai Mózes tapasztalhattott ilyesmit, amikor megszólalt az égő csipkebokor.

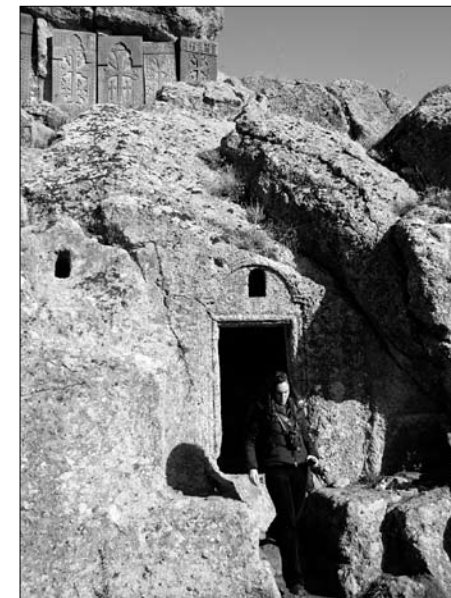
Hatalmas boltíves kapun keresztül lépek át a profánból a szentbe, és világi gondjaim a kolostort körbezáró falakon kívül maradnak: felfüggesztődik minden, ami éppen a fejemben járt, s kint marad, a lármázó asszonyok társaságában. Nem gon-

A geghardi kolostorudvar bejárata

dolok többet sem az árusokkal, sem az árakkal, de még a gránátalmaborral sem, sőt, nem gondolok semmit. Szent, szent, szent – csupán ez zakatol bennem; s talán egy parányit megsejtem azt is, hogy nekünk odakint a világban mennyire kevés közünk van az isteni titkokhoz. A kőszirtekkel körülvett udvaron jellegzetesen örmény kőtemplom, fölötté karéjban, a sziklák oldalában megszámlálhatatlan khácskár csipkéződik öreg évszázadok óta, a templom körül sziklába vájt szerzetescellák és alig embernyi, gyertyalángtól füstös falú imafülkék sokasága. Az udvaron szerzetesek jönnek-mennek derús mosollyal, alázatosan köszöngetve a turistáknak.

Előbb az udvart járom körbe, egyedül – az élmény természete hozza magával, hogy magányban fogadják be. Egyik oldalon sziklafal emelkedik, a templom ennek tövében húzza meg magát, szorosan

Kőbe vájt imafülke, khácskárokkal

Geghardi kőangyal (A szerző felvételei)

a szirthez simulva, és három felől vastag védőfalak kerítik. Nem csupán a sziklák falait ékesítik khácskárók, de lépen-nyomon a kolostort övező falakat is díszítik, valamint a belső udvaron kiképezett ösvények kövei is egykori khácskárók szépen faragott darabjaiból állnak össze: repedéseiből, a köztük lévő réséken keresztül imitt-amott előtört már a fű. Geghard kolostora, pontosabban annak külső temploma, amely a beérkező álmétködő látogatóknak egyből szembeötlik, a 12–13. században épült. A legenda szerint a kolostor arról a lándzsáról kapta nevét (mert a szó lándzsát jelent örményül), amellyel Krisztust keresztre feszítéskor megsebeztek a katonák, és amelyet Szent Tadeusz menekített egykoron Örményországba. A legenda azt is tanúsítja, hogy a lándzsafejet a 13. századtól őrizték itt a szerzetesek, szent ereklyeként: ekkortól hívják a kolostort

Khácskárók a hegy tetején

Geghardnak – a relikvia végül 1687-ben mívés dobozba került, s napjainkban a Szent Ecsmiadzin székesegyház szentélyében lévő templommúzeumban őrzik nagy becsben.

Azonban a gyanútlan látogató számára azonnal nem látható részek, a kőszirtbe vájt felső templomterem, amely a kőkupolán lévő kis kerek nyíláson keresztül kapja a természetes fényt, az egész labirintikus szentély-rendszer, a szerzetesek cellái, az imafülkék sokkal korábból származnak: ezen a helyen már a 4. században templom állt, amelyet a mítosz szerint maga Világosító Szent Gergely alapított, s amelyet akkoriban Ajrivanknak, azaz barlangkolostornak hívtak – mivel a hegy tetejéről a szikla gyomra felé haladva kezdték el kivájni és kialakítani nagy kitartással a szerzetesek. A templom ezért kétszintes, a felső templom sziklába vájt csupán – az alsó templomot aztán évszázadok múltán építették hozzá a barlangszerű szent helyhez, és ez értelemszerűen egészen más stílusú. A felső templomnak külön bejárata van, a külső sziklafalba vájt khácskárók sokasága előtt-között halad el az ember, amíg rátalál; barlangtermék közepén forrás fakad és szeli át a teret a legnagyobb természetességgel:

a legenda ezt a forrást szentelt vizűnek tartja.

A barlangszentély tetején lévő kerek lyukon keresztül kevés fény szűremlik be, éppen csak annyi, amennyi a falakon levő domborműveket, az egykor nagy gonddal sziklába faragott, láncukat tépő zord oroszlánokat, a báránypredáját szagató sast, a kő-szőlőfürtöktől és gránátalmáktól roskadozó bonyolult indákat, a khácskárók aprólékos csipkézetét megvilágítja. Az akusztika remek, kísértést érzek, hogy teli torokból énekeljek, végül beérem azzal, hogy eldúdolom a *Der Voghormiát* – azonban, amikor már mindenki kifele tart a templomból, senki sincs a közelben, olyan hirtelen ötlettel, hogy én magam is megdöbbenek, Istent kezdem szólongatni. És nem magyarul. *Asdvadz! Asdvadz! Asdvadz!* – kiáltozom óvatosan örményül, majd egyre inkább felbátorodok. A barlangfa-

A felső templom bejárata

A szikla, amely a szerzetesek celláit rejt

lak azonban mintha egész kórus hangját vernék vissza, ahogyan teljes tudóból szólítja az Úristent – és akkor nagyon megijedek, mert az a nyomás a mellkasomon, ami már kora reggeltől jelen van, nehogy szűnne, de mostanra egyre súlyosabb lesz; és az állatok primitív rajzolatai is egyre fenyegetőbbben árnyékolódnak, az indák is egyre kuszábban, mintha lassan mozogva tekergőznek. És akkor leállok, mert nem szeretném, ha az Isten viszontszólítana – és kifutok a napfényre. A visszhangfoszlányok még sokáig eljátszanak mögöttem, komótosan bejárva a barlangtermek minden titkos mélyedését, a kőszirtek minden repedését; én meg gyors imát rebegek magamban – és csodák csodája, megszűnik szívem tájkéján a fájdalom.

A többiek persze mit sem vesznek észre mindebből, mindenki a saját ámulatával van elfoglalva, surrognak-kattognak a fényképezőgépek exponáló gombjai, ahogy ki-ki a maga módján próbál meg valamicskét hazacsenni szeretteinek az istenközeli élményből. A röpke másfél óra, amit Mariam, kis csoportunk vezetője a monostorlátogatásra szánt, az ál-mélgodás közepette hamar elillan: még felmegyek a sziklába vájt szerzetescellákhoz, félelmetes érzéssel tölt el a tu-

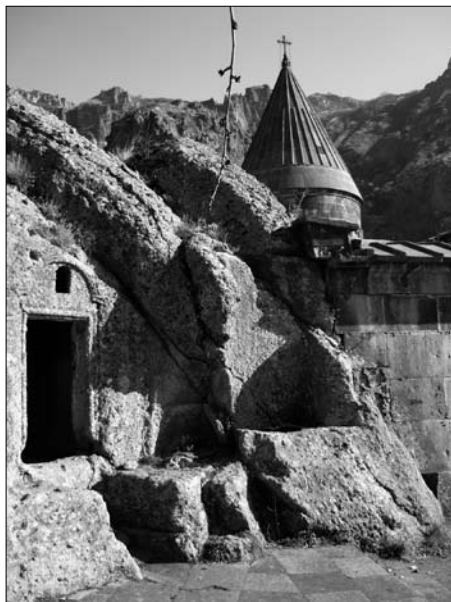
dat, hogy ezekben a sziklaüregekben régen emberek laktak – lenyűgözve figyelem a hozzájuk vezető lépcsőfokokon a mélyedéseket, az egykori szerzetesek lábainak láthatatlan nyomát, amit paradox módon az idő tett láthatóvá; annak a kitartásnak az immár láthatóvá, sőt látványossá vált bizonyítékát, amellyel évszázadokon át naponta mindig ugyanarra a helyre lépve, a puszta szerzetesi létükkel még a kősziklában is nyomot tudtak hagyni: kivájták azt akaratuk ellenére is. Aztán gyorsan megnézzük még a zsebkendőfát is a kapukon kívül, amelynél kívánni lehet valamit, és az biztosan teljesülni fog, de áldozatul – vagy talán az Úristennek emlékeztetőül? – zsebkendőt kell bogozni az ágra, ami nálam nincsen, mert mifelénk manapság már a papírzsebkendő dívik. Sebaj, kívánok egyet gondolatban, és most már nagyon noszogatom a társa-

Khácskár a geghardi monostor bejáratánál

ságot, hogy talán bizony menni kellene – mivel fél négytől az én filmemet vetítik a fesztiválon, és addig bizony aligha érünk vissza Jereván központjába.

Hát ebben nem tévedek: habár szinte azonnal elindulunk Geghardból, miután Mariamot rádöbbsentem az idő múlására, Jereván periferiájára érkezőm dugót fogunk ki, amelyben jó félórát keringünk, míg valahogy negyed négyre megérkezünk a szálláshelyünkre. Alig öt percem van elkészülni, hamar átöltözöm, összeszedem magam kissé: mert az ilyen magasságokba való kirándulás, mint ez a mai, mindennel egyetemben, bárki emberfiát biztos megviselne – legalábbis azt mindenképpen, aki a pályán él már jó ideje. Ebéd nem volt, a gyomrom hallatja a hangját, korog erősen, de azért indulás előtt gyorsan megiszom egy pohárka erőset, hogy bátorságot merítsek a beszélyemhez,

Geghard

amit vetítés előtt a közönségnek mondandó vagyok, ráadásul angolul – marja a gyomromat rendesen, de ez nem akadályoz meg abban, hogy valósággal végigfussak a Proszpekten, aztán a Szajat Nova sugárúton, ahol kissé eltévedek; s hiába kérdezgetem a népeket, nem tudják, hol vagyunk, sem örményül, se angolul – pedig tényleg ott állunk a Szajat Nova sarkán, mint később kiderül. Bence vagyunk ismét a profánban, nyakig, gondolom, és elmosolyodok; aztán magamra hagyatkozva találok el valahogy a bábszínházig, s alig négy-öt percet kések – nagy ott a sürgés-forgás, és persze kár volt így rohannom, a szervezők értesítenek, hogy csúszásban vannak a vetítéssel, szóval van még jó negyedóra is, amíg be kell mutatkoznom a közönségnek, és csupán azután kezdődik el a *Hájr Méhr* vetítése.

Folytatjuk

Khácskárok a sziklafalban

Archívumunk mélyéből ajánljuk mindenki figyelmébe!

Ünnepi beszéd

Írta és előadta: **Tutsek József**,

a „Magyarországi Örmények Egyesületé”-nek

1920. évi április hó 18-án tartott alakuló közgyűlésén

Évszázadokkal ezelőtt romokba dőlt az örmény nemzet felett a gyenge boltozat s ezernyi ember vándorbotot véve kezeibe, új hajlékot épített magának messze idegenben, túl a tengeren.

Viszontagság teljes, hosszú vándorút után, a politikai és gazdasági megrázkódtatások hosszú éveig tartó szenvedései után, nyugalmat, vendégszerető hajlékot és békés otthont találtak itt, e hazának földjén.

A sorsüldözött örmény nép egy töredékének segítő kegyet nyújtott a vendégszerető magyar nép akkor és abban az időben, mikor ezt a népet a politikai és gazdasági végpusztulás veszedelme fenyegette.

Őseink az elhagyott haza helyett új hazát, testvérek és szerető szívek helyett új testvéreket és forrón szerető magyar szíveket találtak. Szívük dobbanása összeforrt hajlékot nyújtó gazdáik szívének dobbanásával, megszerették a magyar haza vértel szentelt földjét és bár soha sem tagadták meg fajukat és kegyelettel ragaszkodtak mindig az ősi haza hagyományaihoz, szívükben, érzésükben és egész gondolatvilágukban magyarokká lettek.

Most, évszázadok után, fordult a kocka. Összeomlás fenyegeti azt a magyar hazát, mely őseinket a pusztulástól megmentette. Mi sem természetesebb, minthogy mi, az annak idején segélyre szorultak törvényes utódai és leszármazottai, le akarjuk róni a magyar haza iránt soha, egyetlen nemzedék szívéből ki nem veszett hálánkat.

Keresni fogjuk azokat az eszközöket, melyek ezt a célt szolgálják.

Bármennyire is ég mindnyájunkban a vágy, hogy e szomorú, nehéz időkből második hazánknak segítségére siessünk, az egyes embernek vajmi kevés súlya van. Kifelé a külfölddel, a rokon örmény egyesületekkel, valamint az ősi hazával szemben csakis egy egyesület keretén belül léphetünk fel és csak így kapcsolódhatunk bele az ő kulturális és gazdasági működéseik körébe.

Ezért kell mindnyájunknak egybeseregleni és egy egyesületet alakítani.

Ez az egyesület legyen a kapocs, mely a magyar örményeket egymáshoz fűzi; legyen egy erős, szilárd láncszem, mely bekapcsolódjon a világ minden részébe, ahol örmények vannak a föld kerekén. Tartsa össze, fűzze egymáshoz az örményeket ez a kapocs úgy, miként a múltban Magyarországon összetartotta őket az „örmény kompánia”.

Az örményeknek ismert jó magyar hazafisága feleslegessé teszi annak felemlítését, mintha mi különösen nemzetiséget akarnánk alkotni. Ebből Magyarországon ép elég van. Annak felemlítése is felesleges, hogy az örmények mindig egynek érezték magukat a magyarokkal. Aldozatkésztségükről a haza iránt már különösen Mária Terézia királynő alatt tanúbizonyságot tettek. Mikor a karok és rendek a pozsonyi országgyűlésen életüket és vérüket ajánlották fel, ők, a még idegenek, nem honfiúsítottak, százezreket bocsátottak a királynő rendelkezésére a hétéves háború folytatása céljaira. Szamosújvár és Erzsébetváros, a két

örmény metropolis, ezen teljesítményekért lettek a szabad királyi városok közé beiktatva.

Az 1848-iki szabadságharcban a magyar nemzet örökre összeforrat az örményekkel. Kiss Ernő, Lázár Vilmos tábornokok vértanú-halált szenvedtek a magyar szabadságért. Ott láttuk a harcok mezején Czetz János tábornokot, ki később, számkivetése alatt, az argentinai legfelsőbb katonai intézet parancsnoka lett.

A közélet terén is kimagasló egyéniségek voltak az örmények között. Ott találjuk hazánk történelmébe arany betűkkel beírva Gorove István, Lukács Béla miniszterek neveit, Gajzágó Salamont, az állami főszámvevőszék első elnökét és még sok kiváló szerepet betöltő testvérünket. Szívünk örömmel telik el, ha végigtekintünk a jelenleg élő nemzedék számos előkelő állásban levő számottevő társadalmi faktorán, kik mind jó hazafiak, mind jó magyarok, jó örmények.

Milyen irányban és milyen eszközökkel akarjuk ezt a munkán lefolytatni, ez itt a kérdés.

Erre a válasz csak egy lehet: *hazafias irányban, a gazdasági és kulturális fegyverek segítségével.*

Csak nagy vonásokban jelzem ezt és csak a keretet vázolom meg. Tartalmat adni a kereteknek és belekapcsolni azt a liktető életbe, majd az egyesületnek és tagjainak feladata lesz.

Közvetlen gazdasági összeköttetést akarunk létesíteni az örmény néppel a Dunán és Fekete-tengeren át és ősi hazánk természetben gazdag és nagy részben kiaknázatlan kincseit felkutatni és gyümölcsöztetni a magyar gazdasági élet újjáteremtésének javára. Terményei, ipara és bányái mérhetetlen vagyonokat jelentenek. Gyapjú, selyem, bor, konyak, rizs, bőr, gyümölcs, tojás, réz, ólom, mangán, vas, kén, szén,

kőszó, timsó, kobalt óriási és még kiaknázatlan mennyiségben található ottan. Mi e kincsek nagy részét egy időre elvesztettük. Azokat itthon kitermelni nem tudjuk. E terményeket hazánk az újjáalkotás terén nem nélkülözheti. Addig is, míg az igazság feltételét győzelmet aratni nem fog, Budapest és Batum, vagy más kereskedelmi szabad kikötő között a természetes vízi úton az összeköttetés létesíthető lesz.

Kereskedelmünk, iparunk tönkrement. Meg akarjuk nyerni a világ örménységét a magyar kereskedelem javára. A világ hatalmas gócpontjain élő örmény kereskedővilág figyelmét akarjuk felhívni Magyarország kereskedelmére.

A kultúra fegyvereit akarjuk igénybe venni akkor, mikor tanulni akarunk az elmúlt két évtized szomorú napjaiból. Fel akarjuk kelteni a világ összes örményeinek s így a velük érintkezők nagy tömegének érdeklődését Magyarország iránt.

A kultúra fegyvereit mind sorompóba akarjuk állítani. Bevallott célunk az örmény kath. püspökség visszaállítása vagy legalább egy vikáriátus megszervezése, mert ezt a jogot az örmények soha fel nem adták; ápolni és fejleszteni akarjuk a magyar-örmény irodalmat és törekedni fogunk arra, hogy az örmény néppel állandó kapcsolatot tartsunk fenn. Igyekeznünk fogunk megtanulni nyelvöket, – melyet apáink még beszéltek – és fel fogjuk őket kérni arra, hogy küldjék el fiaikat a magyar egyetemekre s adjanak módot nekünk arra, hogy a mi fiatalságunk is ugyanezt tehesse. Kérni fogjuk őket, ismertessék meg velünk kulturális és gazdasági berendezéseiket, mi is meg fogjuk tenni velük szemben ugyanezt. Ápolni és fejleszteni akarjuk azt a szerető, meleg, benső viszonyt, mely egymáshoz fűz bennünket és nem fogunk megfélemezni soha, de sohasem a mi Erdélyben élő test-

véreinkről, rokonainkról, kikhez a szeretet és összetartozás ezernyi szála fűznek bennünket.

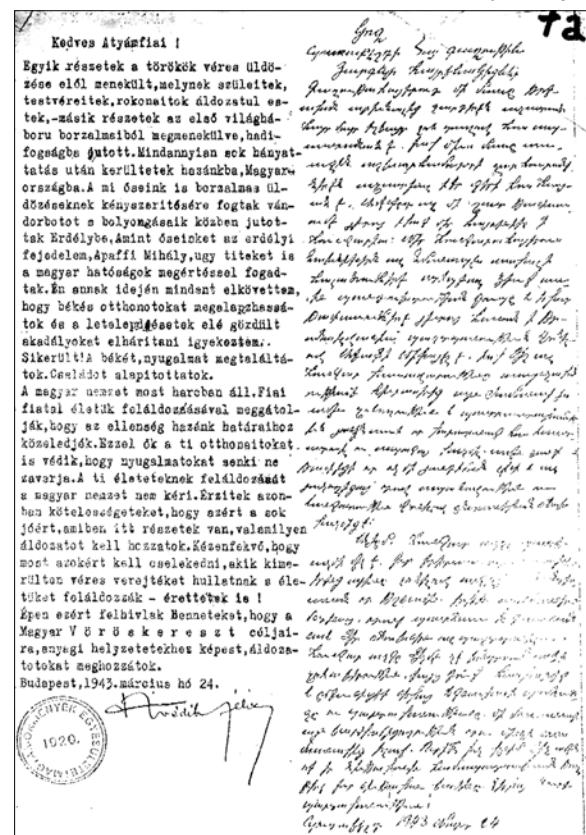
Ennek a munkának elvégzéséhez sorakozunk! Nehéz feladat. Nem álltatjuk magunkat. Jól tudjuk, hogy gyengék vagyunk, de erőt ad nekünk hazánk iránti olthatatlan szeretetünk, melynek jegyében összefortunk a mi szerencsétlen magyar hazánkkal. Öröm és büszkeség tölti el lelkiünket, mikor ez a haza nagy és hatalmas

volt, boldogok voltunk mi is általa. Nagyságában, hatalmában osztoztunk mi is. A fény és dicsőség sugarai a mi szíveinket is melegítették. Osztályos ténysak vagyunk most is, mikor bánat és szenvedés szakadt reánk.

Szeretjük, ragaszkodunk hazánkhoz, élete a mi életünk, bukása a mi halálunkat is jelentené.

Feltámadása pedig egy új, egy szebb jövő hajnalhasadása lesz.

Kedves Atyámfiai!

A szöveg magyarul és örményül

Egyik részletek a török véres üldözése elől menekült, melynek szüleit, testvéreit, rokonaitok áldozatul estek, – másik részletek az első világháború borzalmaiból menekülve, hadifogságba jutott. Mindnyájan sok hányattatás után kerültek hazánkba, Magyarországra. A mi őseink is borzalmas üldözéseknek kényszerítésére fogtak vándorbotot s bolyongásaik közben jutottak Erdélybe. Amint őseinket az erdélyi fejedelem Apaffi Mihály, úgy titeket is a magyar hatóságok megértéssel fogadtak. Én annak idején mindent elkövettem, hogy békés otthonotokat megalapozhassátok és letelepedésetek elé gördült akadályokat elhárítani igyekeztem. Sikerült! A békét, nyugalmat megtaláltatok. Családot alapítottatok.

A magyar nemzet most harcban áll. Fiai fiatal életük feláldozásával meggátolják, hogy az ellenség hazánk határai-

hoz közeledjék. Ezzel ők a ti otthonaitokat is védik, hogy nyugalmatokat senki ne zavarja. A ti életeteknek feláldozását a magyar nemzet nem kéri. Érzitek azonban kötelességeket, hogy azért a sok jóért, amiben részetek van, valamilyen áldozatot kell hozzatok.

Kézenfekvő, hogy most azokért kell cselekedni, akik kimerülten, vére verejtéket hullatnak s életüket feláldozzák – érettek is!

Éppen ezért felhívlak Benneteket, hogy a Magyar Vöröskereszt céljaira, anyagi helyzetetekhez képest, áldozatokat meghozzatok.

Budapest, 1943. március 24.

Dr. Ávédik Félix sk.
Magyar-Örmények Egyesülete
PH

Idősebb Dr. Betegh Péter

1884. május 30-án született Kolozsvártól nem messze Egeresen, 1969. február 1-én hunyt el Caracasban, Venezuelában. Erdélyi örmény család sarja. Nagyapja Betegh Márton, nagyanja Azbej Rozália. Apja Betegh László anyja Farkas Karolina. Betegh Lászlónak öt testvére volt és négy gyermeke, kik közül Betegh Péter volt a legfiatalabb. Felesége Fonrobert Margit. Három fiúgyermekük született: ifj. Betegh Péter gyógyszerész, Dr. Betegh Bálint közgazdász, Betegh László ki 1944-ben 22 évesen hősi halált halt.

id. Betegh Péter Kolozsváron a piarista gimnáziumban érettségizett, majd 1907-ben a Kolozvári Ferenc József Tudomány Egyetemen avatták jogi – és államtudományi doktornak. 1907–1909-ig a Kereskedelmi Minisztérium ösztöndíjasa, melyből egy évet Németországban, egy évet Angliában töltött tanulmányúton. Ezt követően a Kolozsvári Schottola céget képviselte Erdélyben.

Részt vett az Első Világháborúban a Kárpátok harcában, Limanovánál mint frontszolgálatos az orosz csapatokkal való nagyütközetben. Orosz fogságba esett. 1917-ben Szibériából megszökve onnan gyalogosan, alkalmi eszközökkel

indult haza. Kínán keresztül, a Shanghai Magyar Nagykövetség segítségével sok – sok megpróbáltatás után került vissza Magyarországra. Mint tartalékos főhadnagy a III. o. katonai érdemkereszt és Károly csapatkereszt kitüntetésben részesült.

1918-ban megalapította Budapesten a Pantodrog Magyar Gyógynövény Rt-t, mely gyógynövénytermesztéssel, begyűjtéssel és értékesítéssel foglalkozott. A cég főrészenyese, igazgatótanácsi tagja és vezérigazgatója volt. Nagy piacot alakít ki külföldön a magyar gyógynövényeknek. A Pantodrog cég ennek a kereskedelmi forgalomnak 30%-át adja.

Betegh Péter elismert tekintély volt a gyógynövényekkel foglalkozók vonalán. Cikkeket publikált hazai és külföldi lapokban a gyógynövénytermesztésről – exportálásról. Sok magas színvonalú előadást is tartott. Vállalatával számos kitüntetést kapott: 1925-ben a Széchenyi Emlékkiállításán ezüst és aranyérem, 1934-ben az Országos Mezőgazdasági Minisztérium, Orvosi és Háziipari kiállítás nagy aranyérem, Tillburg (Hollandia), Padova (Olaszország) aranyérem és oklevél.

A Magyar Statisztikai Értékmegállapító bizottság tagja és a Magyar Királyi Ke-

reskedelmi Tanácsosa. 1944 végén Nyugatra távozott majd a harcok megszűnése után hazatért. Bálint fiával (közgazdász) a hatalmas háborús károk (nagyraktára elégett) és veszteségek után hozzáfogott cégének beindításához. 1949-ben az újraindított céget államosították, elvették gyárait, üzemeit, raktárait és termelőtelepeit. 1951-ben államosították Budapesti Rózsadombi villáját is, és gazdagon berendezett lakásából kitelepítik, szörnyű, megalázó körülmények között helyezik el Jászpátiba, egy szobába egy idegen házaspárral. Ott az inséges évek alatt felesége súlyos beteg lett. 1954-ben térhetett vissza felesége gyógykezelése miatt Budapestre egy albérleti szobába. Felesége 1955. január 24-én orvosi műhiba miatt meghalt. A Farkasréti Temetőben helyezték el hősi halált halt fia mellé.

1955-ben szegényen és reményt veszítve kivándorolt Venezuelába, Caracasba, ott élő családosi fiaihoz. Az ottani magyar közösség életének aktív résztvevője lett. 1955–1963 között a Magyar Katolikus Közösség világi elnöke volt. A caracasi Magyar Ház megalapítása érdekében fáradhatatlanul sokat tett. 1963-tól Bálint fiához költözött Gladwine-be (Pennsylvania, USA).

Publikációi sorozatban jelentek meg, melyek a kivándorolt magyarság buzdítását, összefogását, tájékoztatását szolgálták. Következő újságokban publikált: Caribi Újság, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Magyarság című pittsburghi újság. Teljes neve helyett gyakran használta a Dr. B. P. szignót. A Széchenyi Könyvtárban ezen újságok egykori cenzúrázott lapjai hiányosan, de már hozzáférhetőek. Megjelent cikkei teljes kötetre való.

1968-ban visszatért Caracasban élő fiához, Péterhez, és részt vett a Magyar Ház 1969. január 19-ei felavatásán melyért oly

sokat tett. 1969. február 1-én, járdaszigeten várakozva egy felszaladt autó okozta halálát. Aznap postázta utolsó Légy résen című írását a Magyarság című folyóiratba. A cikk a cserkészek jelszavával figyelmeztetett arra, hogy a világsajtó nem mindig ad hű képet. „A magát leghírbőlőbbnek hangoztató orgánumról is rendesen kiderül, hogy valamilyen irányzat szolgálatában áll. A napi – és hetilapok számos rovata bő alkalmat nyújt, hogy a jámbor olvasót, az utca emberét észrevétlenül befolyásolja, talán csak egyedül a kiadó által ismert irányba. Az pedig egy további kérdés, hogy a kiadó milyen irányzat szolgálatában áll?” Ezek a mondatok ma is aktuálisak.

Halála után több újság is elismerően emlékezett meg róla. A Képes Világhíradó fényképet is közölt a temetéséről, a szertartást Dr. Péter Dömötör végezte másnap vasárnap délután. „Légi postán kapott hírt elolvastam, a megdöbbenéstől kiesett a levél a kezemből. Dr. Betegh Péter nem csak a Caracasi magyarságnak de „mindenki szeretett Péter bácsija” volt... Cikkei politikai beszámolóit több magyar újságban jelentek meg rendszeresen. Nyolcvanöt esztendő volt, halála percéig a legteljesebb szellemi frissességben élt, utazott, tevékenykedett.” „Drága Péter bácsi soha el nem feledjük, emléke a Caracasi magyarság és mindnyájunk szívében örökké él.” A Magyarság című lap Szebedinszky Jenő szerkesztő – kiadó búcsú cikkéből részletek. „Nehezemre esik minden szó, aminek papírra vésése azonban elkerülhetetlen... Sohasem kértem tőle, hogy miről írjon, és mit... Mégis az ő meleg szíve állandóan megérezte, hogy mi éppen a legidősebb a MAGYARSÁG részére... Kitüntetett, nívós és remek stílusú írásait nekünk és a Caribi Újságnak Rozamik Pista barátom kitűnő lapjának küldte. Egyik levelé-

be beleszötte ezt a kis verstöredéket: Csak én vagyok, ki kopog csendben halkán és kérdelem: van-e még számomra szívetekben régi dallam... Leveleit úgy fejezte be mindig: mindkettőtöket szeretetben ölel Péter bácsitok... Én részemről írásaiért a nagy Családunk nevében a köszönet volt... Péter bácsi a maga tárgyilagos meglátását nyolcvanöt éves tapasztalatából merítette. Tanított, oktatót öreget és ifjat egyaránt. Lélekben örökifjú maradt, aki nem búslakodott az őt ért sérelmek miatt... Szellemében örökké friss maradt, mert tudta, hogy mi valamennyien elmegyünk, azonban a magyarság hallhatatlan Szellemének meg kell maradni olyannak, amilyenek a magyarok Istene megteremtette... Itt van közöttünk és a miénk marad! Irányt mutatott! Az örök magyarság és örök Magyarország felé.”

Caribi Újság Rozanik István soraiból részletek. „Kedves Péter bácsi! Tűnődöm a sors értelmetlenségén, őszinte barátság fűzött össze egy kis lapon keresztül, melynek évek óta önzetlen és lelkes munkatársa voltál, mert azzá tett a magyar írás, a magyar betű lángoló szeretete... Hosszú életed, bölcs tapasztalataid és éleslátásoddal mindig kiemelted az események magvát. Amit a Magyar Ház ügyért fáradhatatlanul tettél, fiatalos lendülettel buzgólkodtál, látogattad a családokat... Kevés a szó és elégtelen a betű, hogy távozásoddal támadt veszteséget kifejezzem... De hiszem, hogy Te onnan felülről megérzed, hogy a szavak nem tudják kifejezni a lélek és szív igaz fájdalmát. Aztán majd nézz le helyettünk is arra a szegény országra, ahonnan eljöttünk mindnyájan, akik tévelygünk, és nem pihenünk a sírig és simogasd meg onnan felülről szemmeddel az áldott hazai tájakat, amelyeket most idegen csizma tipor... Isten veled Péter bácsi! Mi még küzdünk egy keve-

set meggyalázott országunkért, szánandó fajtánkért és kopásnak indult nyelvünkért. Nem sokáig csupán addig, amíg Istenünk enged. Isten veled!”

Kutas Erzsébet a szerkesztőségéből, Betegh Péter halálára írt Jó Éjszakát című verséből részletek. „Édes Istenem! Fogadd szertettel e drága vándort... A veszteségre nincs szavam... Körötte tán tények vannak, s nem ismerik az éjszakát. De miénk az éj és a bú, kikre itt hagyta a magányt. A magányt melyben nincs velünk, sem üzenet, sem levél... Ó Péter bácsi... Isten veled!

Utolsó írása melyet a Magyarország című lapnak, halála napján postázott a Venezuelai Levél című sorozat része volt. Ebben a magyarság helyzetéről, a fővárosról Caracasról írt. A két utolsó fejezetben tudósít a magyarság sorsáról. „Ahogy a magyar emigráció mindenütt – a szellemi vezetőréteg – itt is kivívta kiérdemelt szerepét, sok egyetemi tanár, neves orvos, mérnök és gazdasági szaktanácsadók működnek együtt a bennszülött lakóssággal, az állam és a város életének kiépítésében. A caracasi magyar emigráció a világon szétszóródott magyarságnak egyik legkiemelkedőbb központja... A sok évre visszatekintő összefogás legszébb eredményét január 19-én érte el, amikor felavatták a százezer dollárba került új Magyar Házat”. Záró sorok: „A felnövő nemzedék magyarság ápolására nézve fontos cserkészlet is ez által talált méltó otthonra. Élénk bizonyossága ennek, hogy február elején megtartandó *fehér bálon* húsz első bálzó pár fog bemutatkozni megnyitó palotás táncával.” 1969. 01. 31. Dr. Betegh Péter.

*Cikket közölte oldalág rokona:
Dr. Sasi Nagy Istvánné
született Betegh Klarissza*

Időutazás Ecsmiadzinból Marosvásárhelyre

Böjtelő hava negyedik napján, 2010. február 4-én, Marosvásárhelyen, a dr. Bernády György Közművelődési Központ emeleti galériáiban a MÖMKE évnyitó rendezvényeként tematikus fotókiállítás kezdődött „Ecsmiadzin kincsei” címen.

Az egyesület tevékenységében rendszeresé váló, időutazást sugalló kiállítások sora az Ó-haza épített örökségét bemutató „Kőország” c. fotókkal kezdődött 2009-ben. Majd az „Örmény kincsek Erdélyben” c. rendezvénysorozat keretében A gyergyószentmiklósi Örmény Katolikus Plébánia könyvtárából, az Aniból elüldözött örmények féltve őrzött kincseiből láttunk válogatást: lengyel nyelven kiadott katekizmust 1603-ból, Rómában kiadott XVIII. sz-i latin-örmény szótárt, Velencében kiadott örmény nyelvű Bibliát 1733-ból. Ezúttal, a kiállított fényképeken az örmény nép tárgyi alkotóművészetének remekeivel találkozhattunk.

Ecsmiadzin a második évszázad táján az ország fővárosa volt, az örmény keresztények Vatikánja, – a legenda szerint Világosító Szt. Gergely álmában megjelenő Jézus ezt a helyet jelölte az alászállás helyeként és így lett ez által is Ecsmiadzin az örmény kultúra kiindulópontja, központja.

„Ecsmiadzin” – ízlelgetjük az Ararát lábánál fekvő város nevét, csengő – muzsikáló szó, szinte észrevétlen kerít

Dr. Nagy Attila alelnök és a művészek: Nagy Éva fuvola- és Nagy Kálmán hegedűművész.

hatalmába s vezet évszázadokon át a távoli múltba.

A kiállítás pannóin tematikus elrendezésben felvonulnak szakrális jellegű ötvösmunkák, hímezések, falképek, miniatúrák, nyomtatott textíliák, művészien megformált tárgyak, fafaragások, szőnyegek fényképei – megjelenítik az örmény nép széperzékeinek, díszítőművészetének mennyi tárgyi bizonyítékát, amelyek a múltból jövőbe sugárzó üzenetközvetítőként hirdetik a folytonosságot, a fennmaradást. A szemet gyönyörködtető színvilág, a különleges motívumkincs gazdagsága megállásra készíti az érdeklődőt, amit nem elég csak megtekinteni, hosszan tanulmányozni kell – kellene, summázza véleményét a megnyitón jelenlévő másfél száz érdeklődő jó része, – igazabb élményt csak a valós megtapasztalás jelenthetne – tesz hozzá szinte áhítattal. A MÖMKE alelnöke Nagy Attila, mint tárlatvezető szakértő magyarázattal fókuszálta tablóról-tablóra a kivételes látni és

tudnivalót, felhívva a figyelmet a legapróbb részlet fontosságára, kivételes szépségére.

A programba szervesen illeszkedett és a látvány élményét is fokozta a meghívott művészek Nagy Éva fuvola- és Nagy Kálmán hegedűművész előadásában felcsendülő Telemann Első szonátája.

A kiállítási anyag a budapesti EÖGYKE tulajdona, köszönet dr. Issekutz Sarolta elnökasszonynak az örmény kulturális örökség kutatása és közvetítése érdekében végzett munkájáért.

(Marosvásárhely, 2010. február 11.)

Szász Ávéd Rózsa

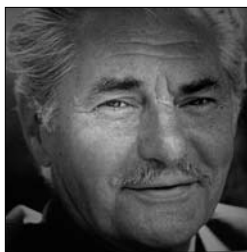

Agárdi Gábor ikonkiállításán

A Várnegyed Galéria adott otthont a kiállításnak majd egy hónapon keresztül, amely egyszerre mutatta be a művész – sokak által nem ismert – képző- és iparművész tehetőségét és a mindenki által jól ismert színművészi életpályát. A kiállítótérbe érkezve

halk zene fogadta a látogatót, mely az ikonok látványa által egy más dimenzióba emelte a látogatót. Már elfeledte a tülekedést a buszon, a hideget és a csúszós utat, amely idáig vezetett s csak az élmény maradt. A mély istenhitről árulkodó aprólékosan kimunkált ikonok

színes világa, gyöngy-díszítéseivel, zománc rátétekkel, a szépívű keretekkel. S mindezek egyetlen művész – a humoráról, komédiázásairól, az Advent a Hargitán Sütő-figurájáról jól ismert és szeretett színész – tehetségét, keze munkáját dicsérik. Több halkan arról beszélgettek, hogy „de mikor készítette ezeket az igen magas színvonalú, időigényes

műremekeket, hiszen állandóan játszott!” Talált rá alkalmat, s biztos segítette, feltöltötte a további alkotásokhoz, színházi és magánéletéhez. Mert ez a kiegyensúlyozottság, harmónia sugárzik műveiből. De ehhez kellett egy

nagyszerű házasárs, Rác Boriska, aki mindehhez segítséget nyújtott, s akit köszönet illet e szép kiállítás létrejöttéért. A kiállítás másik része Agárdi Gábor színművészi pályafutását mutatta be, szerepei fotóin keresztül, melyeknek megtekintése és hangjai új-
jáélesztették a darabokat, emlékeztetve

nagyszerű alakításaira, élményeinkre.

Büszkék vagyunk rá, hogy egyik utolsó fellépésével örmény közösségünket tüntette ki, amikor az Örmény Genocídium emléknapján Franz Werfel: Musa Dagh negyven napja c. regényéből olvasott fel és beszélt örmény gyökereiről az egykori Gabriel Arkaljan, Agárdi Gábor.

M

Ki volt Fehértáj Tibor?

Könyvesbolti böngészéseim során egyik alkalommal egy könyv akadt a kezembe, ami felkeltette az érdeklődésemet:

Lázár István: Világjárók – Világlátók, régi magyar utazók antológiája. Móra Kiadó 1986.

Megérzéseim, hogy talán örmény vonatkozású részt találok benne – nem csalt. Egy szemelvény Fehértáj Tiborról szólt és egy részletet közöl a szerző „A rejtelmes Anatóliában” című könyvéből (386–389).

Eddigi kutatásom arra irányult, hogy minden könyvet, ami régi utazók útiaplóját tartalmazza a Kaukázusról és népeiről, feljegyezsek. Ez a könyv szerepel az „Örmény magyar bibliográfia magyar nyelven” című bibliográfiában, amelyet összeállította: Korbuly Domokos és Simon J. Zaven, Népművelési Intézet 1983. Ebben a következő szerepel: Fehértáj Tibor: A rejtelmes Anatóliában Stádium 1940. 208. p. 62 kép. 19 cm. Az első és egyetlen magyar leírás az elpusztult törökországi örmény helységekről.

1986-ban Ismertetés jelent meg az Új Tükör 17. évf. 28. számában, p. 23.

Lázár István a Világjárók – Világlátók c. könyv szerzője könyvében (386–389.) ismertetést közöl Fehértáj Tiborról. Ebben így ír: „A rejtelmes Anatóliában” nem nevezhető különösen jó könyvnek... miért erőltetem mégis, hogy az az ismeretlenségbe süppedt... tollforgató helyet kapjon jeles utazóink sorában ?..

...Nos ha *tanú* kell, akkor ne azt nézzük, mennyire elegáns és szép beszédű.

Mert ilyenkor az igazság a lényeg... Ezért fontos számomra Fehértáj Tibor...

...Megrendülését... az ember ember általi vak pusztítása váltja ki.

Számomra annak, amit Fehértáj Tibor a könyvéből választott két részletben leír, hitelét éppen az adja meg, hogy egy különben meglehetősen szenvtelen, az úti nehézségeken, az útitárs törökök bumfordiságán és mérnöki feladata részletein túl nemigen *néző* szemtanú írt így, csak így, és éppen így...

Mi volna még elmondandó – ...

...Először nem sokat sikerült kiderítenem.

Egy lexikon annyit közöl, hogy egy ilyen nevű tollforgató a háború elején elesett a fronton – a magyar holocaustot – a zsidók elhurcolását nem helyeselhette – hiszen akkor már nem élt...

Számomra nem maradt tehát – amíg új adat elő nem került – könyvének pusztaszövege, amelyben egy méltán fasiszta tettnek nevezhető szörnyűségről, a törökországi örmények brutális legyilkolásáról döbbsen felháborodással emlékezett meg.

...A magyar írói álnévlexikon szerint Fehértáj Tibor Fehrentheil Gruppenberg Tibor. B Közl. 1939. 97. sz.: Gulyás Pál: Magyar írói álnévlexikon.

Lázár szerint létezett ugyanakkor bizonyos Fehrentheil – Gruppenberg László... aki az 1920-as évek elején jobboldali diákvezér volt, majd pedig mint városrendező-földmérő mérnök tevékenykedett...

Nos, eme László szakmai besorolása megfelel annak a munkának, amit Tibor végzett Anatóliában. A két személy tehát esetleg valójában egy, és csak a keresztnevek körül van zűrzavar? Mindegy.” Eddig az idézet Lázár István könyvéből. Ez a „mindegy” indított el a további kutatásban. Miután a nyitott kérdéseknek a

„mindegy”-el elintézését nem kedvelem – utánanézttem, ki is volt Fehrentheil Gruppenberg Tibor alias László? Magyar Életrajzi Lexikon: 479 p. oldalán (Főszerkesztő Kenyeres Ágnes, Akadémiai Kiadó, Budapest 1967.)

Ebben a következő olvasható: „Fehrentheil – Gruppenberg László (Brassó, 1896. jan. 30. – Szigliget, 1943. júl. 9.) mérnök, oklevelet a bp.-i műegyetemen szerezte. Magánmérnöki gyakorlatot folytatott, jelentős szerepe volt a főváros 1935–1944. évi új felmérésében. Szakirodalmi munkássága számottevő.”

Ő tehát nem azonos Fehértáj Tiborral és azzal, aki Fehértáj névvel A rejtelmes Anatóliáról írt. Ki volt akkor Tibor? Ki szolgáltat igazságot ez ügyben és elégtételt emlékének, akire se a jobboldali diákvezér, se a nyilas jelző nem illik, aki Hitlert megelőző időkben már egy népirást leír mérnöki pontossággal?

Ezenkívül a könyv tartalma iránt is megdőnt az érdeklődésem, örmény vonatkozása miatt további kutatásra serkentett. Simon J. Zavennek köszönhetem, hogy a könyvet készségesen kölcsönadta ezt a könyvészeti és örmény szempontból is jelentős ritkaságot, hálás köszönet érte! A könyv tartalmi ismertetésére most nem térek ki.

A szerzőt a török kormány az 1930-as években automobil utak előtanulmányaival bízta meg. Ez a „tanú” könyv, ahogy Lázár I. említi könyvében, az igazság erejével bíró leírása az elpusztított örmény területnek.

Felvettem a kapcsolatot a Fehrentheil család egyik tagjával, és ez eredményt hozott számomra. Aki magyar nyelven az első és egyetlen leírást adta (írta) az elpusztult törökországi örmény helységekről: maga is örmény származású volt!

A család révén hozzájutottam a családi iratokhoz, amelyek bizonyították:

Fehértáj Tibor – Fehrentheil Gruppenberg Tibor édesanyja Ötvös Aranka, erdélyi örmény asszony volt. A család rokonságban állt több neves örmény családdal, többek közt: Issekutz, stb.

Így érthető a könyvben a visszafogottság, ahogy igyekszik tárgyilagosan – munkája végzése mellett – felkutatni az örmény emlékeket, és talán ha bevallja, hogy maga is örmény származású, a könyve talán meg se jelenhetett volna a 30-as években.

Ez a könyv – azt írja Lázár István –, nem irodalmi mű (szerintem sem), hanem egy fájdalmas tanúvallomása egy örmény léleknek, aki a hivatásos munkája elvégzése során tette ezeket a felfedezéseket. Rendkívül megrázóak a sorai – az örmények pusztulása láttán –, még fájdalmasabb, ha ezt egy örmény szeme látta és írta le!

A család közlése szerint Fehértáj Tibor a II. Világháborúban Kijevnél eltűnt, meghalt.

A család szíves hozzájárulásával írok Fehértáj örmény származásáról, miután egy véletlen a kezembe adta származása titkát.

Tisztelettel adózom emlékének és hasznosnak tartanám a családdal felvenni a kapcsolatot Fehértáj egyetlen élő testvérével, aki bővebben is elmondhatja, ki is volt Fehértáj Tibor?

Budapest, 1987. december

Szamosné Szőke Magdolna

(Szerk. megjegyzés: A könyvből részletek az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek 2009. januári és februári számában jelent meg.)

Szomorújelentés

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **Schmitz Opra Marianne** 2010. január 27-én, életének 65. évében elhunyt. Felejthetetlen halottunk földi maradványait folyó év február 5. napján, 15 órakor a győr-nádorvárosi köztemető régi ravatalozójából helyeztettük örök nyugalomra.

A gyászmisét 2010. február 5-én 13,30 órakor tartottuk a győri Szent Kamillus templomban.

Drága emléke szívünkben él!

Gyászoló család

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Örmény-magyar gyermekrovat

(37. rész)

Kedves örmény származású magyar gyerekek!

2010-ben is folytatjuk ezeket a szép kis történeteket, amikből ti, de szüleitek és nagyszüleitek is megismerhetik örmény őseink történetét. Ha a minden történet végén található kérdésekre helyesen válaszoltok és elkülditek címünkre, ajándékot nyerhettek. Ha még nem tudtok írni, akkor rajzoljátok le a történetet.

Leveleiteket várjuk emailon: ormenyvasarhely@yahoo.com, vagy postán: dr. Puszkás Attila, str. Busuiocului 4/C/48, 540535 Tirgu Mures, Románia

LÉGY TE IS A „GYÖKEREK” ÖRMÉNY GYERMEKROVAT NYERTESE 2010-BEN!

Ani pusztulása

A csodálatos Ani, kelet gyöngye, a kalfák városaival szépségében vetekedő főváros a békétlenség oka lett a szeldzsu törökök és a bizánciak között. A görögök mindent megtettek, hogy az örmény főváros urai lehessenek. Hovánessz Szempád halála után (1020–1041) a város fölötti uralmat a konstantinápolyi császár kapta meg, örökség révén.

De az örmény király utóda, II. Gagik (1042–1045) törvénytelennek tartotta ezt az örökösödési szerződést, és megszerezte a város fölötti uralmat. A konstantinápolyi császár felszólította, hogy adja át a várost, de Gagik nem tett eleget a felszólításnak. Konstantin császár ekkor 100 000 katonát

küldött Ani ellen. A város lakói ellenálltak Vahram Bahlavuni vezetésével; a válogatott örmény katonák kitortek a város falai közül és pánikot keltettek a támadó görögök között.

Voltak azonban az örmények között olyanok is, akik szerették a görögöket. Elárulták Gagikot, és az örmény király a császár fogságába esett, aki Konstantinápolyba száműzte őt. A görögbarát örmények ekkor átadták Ani kulcsát Konstantinnak, véget vetve ezáltal a Bagratuni dinasztia uralmának Örményország fölött.

Hogyan foglalták el a görögök Anit?

Örmények nyomában Európában – 2010

2009. július–augusztusában egy bécsi–római–velencei kiránduláson vettünk részt. Örmény származású magyarok Erdélyből és Magyarországról együtt keresték fel az örmény emlékhelyeket Közép-Európában és a kontinens déli részén. A legszebb élmények közé tartoznak az ismerkedések, amikor rokoni kapcsolatok kerültek napvilágra és barátságok szövődtek.

A sok pozitív visszajelzés után szeretnénk hasonló élményeket megtapasztalni. Ahogy őseink is az akkori világ kulturálisan, gazdaságilag fontos helyeit keresték fel, ugyanúgy mi is elindulnánk hasonló helyekre. Szeretettel várunk mindenkit egy összmagyarörmény kirándulásra.

Délnémet barangolások Passautól Strassburgig

2010. július 14–21.

(8 nap, 6 éjszakai szállással)

Marosvásárhely–Budapest–Passau–Regensburg–Landshut–München–Augsburg–Ulm–Bisingen–Strassburg–Konstanz–Neuschwanstein–Salzburg–Budapest–Marosvásárhely útvonalon. Fel és leszállási lehetőség bárhol ezen az útvonalon.

1 nap: Indulás éjjel 2 órakor a marosvásárhelyi Színház mögötti parkolóból, modern, kényelmes autóbusszal. Folyamatos utazás, játékos ismerkedés az örménységgel Passauig – szállás elfoglalása Passau térségében.

2 nap: „Barokk séta” Passauban, a „bajor Velencében”: *Szent István székesegyház, dómtér*, az Innpromenaden át látogatás *Gizella királyné sírjához*. Utazás a Duna partján **Regensburgba**, séta az óvárosban: *Szt. Péter dóm*, a „tizenhatlyukú Kőhíd” – a ma létező legrégebbi híd a Dunán, régi *városháza, J. Kepler háza, Szt. Emmeram kolostor*, Bajorország egyik legrégebbi kolostora. Utazás München irányába, **Landshut** érintésével szállás elfoglalása.

3. nap: **München**, reggeli belvárosi séta a *Szt. Péter templomhoz*, a város jelképéhez, az „*Öreg toronyhoz*”, a *Frauenkirche*be, Németország legnagyobb csarnoktemplomába, a *Marienplatzra* (az *Új Városháza* a lovagi játékkal, *Fischbrunne*). Séta a római II. Gesu mintájára épült *Michaelskirche* érintésével *Munkácsy Mihály* festő házához és a *Theatinusok templomához* (Tintoretto festmény). Fakultatív program: a bajor hercegek nyári rezidenciájának, a *Nyphemburg* meglátogatása, vagy *BMW-*

Múzeumlátogatás, vagy szabad program. Szállás az előző napi helyen.

4. nap: reggeli után indulás a Fuggerek városába, **Augsburgba**: a legnagyobb Közép-Európai városháza megtekintés, a névadó *Augustus császár szob-*

ra, a város jelképe: a *Perlach-torony*, a *Dóm*, a *Fuggerek bérházai* (Fuggerei), Luther egykori tartózkodási helye, a *Szt. Anna templom* meglátogatása. Ezután utazás a Baden

Württemberg tartományban fekvő **Ulm**ba: a *székesegyház* és a világ legmagasabb tornyának megtekintése, majd utazás **Svájcba**, Európa legnagyobb *vízéséséhez* a **Rajna folyón**. Szállás Singen környékén.

5. nap: reggeli után indulás a Fekete-erdőbe, a *Duna Donaueschingeni forrásához*, majd a *Hohenzollernek* napjainkban is lakott családi *kastélyához*, **Bisingen**be. Ezután utazás Elzás fővárosába, **Strassburgba**: az *Európai Parlament székházának*, majd igény és idő függvényében belvárosi séta (a *székesegyház*, a *Palais Rohan*, a püspöki palota, majd *Kammerzellhaus*). Szállás az előző napi helyen.

6. nap: reggeli után utazás **Konstanzba**. Rövid séta a belvárosban: a híres zsinatnak helyet adó *székesegyház*, majd *Zsigmond király lakhelyének*, a *Zum Hohen Haufen* megtekintése. Utazás, **Neuschwansteinba**, II. Lajos mesébe illő vadászkastélyához a bajor Alpokban. Út az ausztriai Salzburgba, szállás elfoglalása.

7. nap: **Salzburg**, reggeli után városnézés Mozart városában: Alpok fölötti első barokk stílusban épült *Dóm*, *Mozart szülőházának* és *lakóházának* megtekintése. Folyamatos utazás haza. Érkezés reggel Marosvásárhelyre.

Ár: 350 euró/fő.

Indulás min. 40 fővel.

Jelentkezési határidő: **április 15.** ami **150 euró** előleg befizetésével érvényes. Helyfoglalás a befizetés sorrendjében történik.

Szállás: Münchenben az EONTEL 3*-os szállodában, ifjúsági szállókban, 2/3/4 ágyas szobákban

Idegenvezető: dr. Puskás Attila

Az ár magába foglalja a 6 éjszakai szállást reggelivel, szállítást és idegenvezetést.

Nem tartalmazza a belépőket és a biztosítást, más egyéni költségeket.

Belépők: Münchener Nymphenburg kastély 5 euró, teljes rezidencia 10 euró. BMW-Múzeum: 12 euró/fő, 5 személy esetén 9 euró/fő. Bisingeni Hohenzoller kastély 6 euró/fő. Neuschwansteini várkastély: csoportjegy 8 euró/fő (18 év alattiaknak ingyenes). A látogatások fakultatív jellegűek.

Érdeklődni és jelentkezni:

Magyarországon:

Dr. Issekutz Saroltánál, a 00-36-1-201-1011 telefonszámon, vagy a Fővárosi Örmény Klubban.

Erdélyben:

Marosvásárhelyen: *Puskás Attilánál*, a +40-742181537-es telefonszámon Gyergyószentmiklóson: az Örmény Plébánián Gergely Imre úrnál, de. 9–11 óra között

Info: Puskás Attila: +40-742-181537

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2010. évi programja

Barangolás őseink földjén

Erdélyjárás felsőfokon Kárpát-kanyar, Kászon, Erdélyi Hortobágy, Székelyvarság, Nyáradmente, Hegyköz és Aradhegyalja vidékein

ÚTVONAL: Budapest–Ártánd–Nagyvárad–Bihar–Hegyközszentimre–Kalotaszentkirály–Gyalutól–Tordáig autópályán–Marosvásárhely–Mikháza–Szováta–Székelyudvarhely–Székelyvarság–Nyerges tető–Kászonok–Kézdiszentlélek–Kézdivásárhely–Zabola–Csomakörös–Zágon–Bácsfalú–Szinaja–Brassó–Fogarás–Lesses–Szentágota–Nagyszeben–Szászsebes–Piski–Csernakeresztúr–Déva–Marosillye–Ópálos–Arad–Nagylak–Szeged–Budapest

Időtartam: 8 nap (augusztus 23–30.)
Autóbuszos útvonalhossz: kb. 2300 km
Ellátás: félpanziós (reggeli és estebéd) és piknik

Szükséges felszerelés: nyári túraruhat, sportcipő, elemlámpa, fürdőruha

Vezetés: a csoportot Gyuri bácsi kalauzolja a társasutazás kezdetétől annak végéig.

FŐBB ESEMÉNYEK:

Találkozó a barcasági és háromszéki magyarörményekkel Brassóban

Koszorúzás a Szabadság szobornál Aradon és a Nyerges tetőn

Négykarélyos „örmény stílusú” kápolna Perkön, a legkeletibb magyar búcsújáróhelyen

Szent Imre halálának feltételezett helyén leszünk Hegyközszentimrén

Feljutunk az erdélyi „mini Dolomitok” csúcsára a Csukás hegységben

Bihari dukátus földvára Bihar község határában

Árpád-kori gyepűvár Tartódon

Bethlen Gábor felújított szülőháza Marosillyén

Városnézés Brassóban (Fekete templom, Cérna utca stb.)

Nagyszeben – Európa kulturális fővárosa 2007-ben

Szász erődtemplomok Lessesen és Szentágotán

Peles kastély – a román király nyári rezidenciája

Mikes Kelemen múzeum Zágonban
Pozsony Ferenc csángó magánmúzeuma Zabolán

Körösi Csoma Sándor „nagy útjáról” emlékezünk Csomakörösön

Czetz János tábornok életútja és a győztes csata története Piskin

Uz Bence legendárium Székelyvarságon

A bukovinai székelyek küzdelmes sors-története

Böjte Csaba szeretetotthona a ferences kolostorban Déván

Ismerkedés a szénégetés fortélyaiival Tartód vára alatt

Fürdés a Medve tóban Szovátaán

Szíveslátás érmelléki borokkal Hegyközszentimrén

Pityókagulyás a Küküllő forrásvidékén

Miccses piknik a Bratocsa hágón

Vendégmarasztalás szilvóriummal és finom hazaival Székelyvarságon

Aradhegyaljai borok kóstolója Balla Géza pincészetében, Ópáloson

Zenés est Tifán Csaba portáján a székelyvarsági Édenkertben

Zenés búcsúvacsora Csernakeresztúron

Fergeteges bukovinai néptáncbemutató Csernakeresztúron

Nyáradmenti népdalbemutató Mikházán

a Tündérváros Alapítvány gondozásában

Kiss Stúdió színház előadása az 1989-es erdélyi forradalomról, Nagyváradon

Kristófi János Zsigmond orgonajátéka a székesegyházban Nagyváradon
Kalotaszentkirályon, Székelyvarságon, Bácsfaluban és Csernakeresztúron személyes tapasztalatokon keresztül megismerjük az erdélyi emberek szeretetét és őszinte barátságát.

RÉSZLETES PROGRAM:

1. nap: *Indulás:* reggel 6 órakor Batthyány tér felső rakpartról

Határátkelő: Ártánd

Látnivalók: Bihar(földvár), Hegyközszentimre (Szent Imre emlékhelyek, szíveslátás érmelléki és hegyközi borokkal), Nagyvárad (Kiss Stúdió előadása „A falak ledőlnek” címmel, orgonaudíció új repertoárral a székesegyházban)

Szállás és ellátás: az 1. napon Kalotaszentkirályon, kalotaszegi családoknál (2 ágyas szobák fürdőszoba használatával)

2. nap: *Látnivalók:* Mikháza (Tündérváros nyáradmenti gyerekek népdal-előadása), Szováta (fürdés a sósvízü Medve tóban), szíveslátás nusikummal és kiskürtössel Székelyvarságon

Szállás és ellátás: a 2. és 3. napon baráti családoknál Székelyvarságon az egyetlen magashegyi székely tanyaközségben (2 ágyas szobák fürdőszoba használatával)

3. nap: *Látnivalók:* Panorámatúra Székelyvarságon Uz Bence néhai házához a Bagzoston, a küküllőmenti szénégetőkhöz, Tartód várához és pityókagulyás a vízparton, zenés búcsúest székelyvarsági barátainkkal Tifának almáskertjében

4. nap: *Látnivalók:* Nyerges tető (koszorúzás az 1849-es honvédek emlékművé-nél), Kászoni medence, Perkő tető (egy-órás séta a négykaréjos kápolnához, körpanoráma a felsőháromszéki szentföldre), Zabola (Csángó múzeum), Csomakörös (Körösi Csoma Sándor szobra szülőfalvában), Zágon (Mikes kúria, Mikes Kelemen és Kiss Many emlékekkel)

Szállás és ellátás: a 4., 5. és 6. napon Bácsfaluban, barcasági csángó családoknál (2 ágyas szobák fürdőszoba használatával)

5. nap: *Látnivalók:* Szinaja (Peles kastély-román királyi nyári rezidenciája bajoros stílusban), Brassó (kiegészítő városnézés, találkozó a barcasági és háromszéki magyar-örményekkel)

6. nap: *Látnivalók:* Bratocsa hágó, Csukás hegység (5 órás panorámatúra, látványos növényvilág, miccses piknik), Bácsfalú (barcasági csángó népviselet és néptáncbemutató kölepcsős szíveslátással)

7. nap: *Látnivalók:* Fogaras, Lesses (szász erődtemplom), Szentágota (szász erőd-templom, meglepetéssel), Nagyszeben, Piski (az 1848-49-es szabadságharc győztes csatájának helyszíne), Csernakeresztúr (mise, közös vacsora bukovinai néptánc-előadással)

Szállás és ellátás: a 7. napon Csernakeresztúron, Bukovinából visszatelepült székely családoknál (2 ágyas szobák fürdőszoba használatával)

8. nap: *Látnivalók:* Déva (Böjte Csaba testvér szeretetotthona), Marosillye (Bethlen Gábor szülőháza), Ópálos (kóstoló Aradhegyalja híres boraiból a kadarkától a kádarszimáig), Arad (koszorúzás a Szabadság szobornál)

Határátkelő: Nagylak

Érkezés: Budapest 20 óra körül

Részvételi díj: 72 000 Ft/fő (ifjúsági kedvezmény 18 év alatt 7000 Ft)

A részvételi díj tartalmazza a vezetést, szállást, félpanziós ellátást, piknikeket, borkóstolót, belépőket, művészi produkciók árát, **kivéve a buszköltséget** (+20 000 Ft).

Az utat a buszköltség befizetésével lehet lefoglalni az EÖGYKE-nél.

A bejárt emlékhelyek hangulatát tájba illő zenével, felolvasásokkal, versekkel és a népköltészet remekeivel idézzük fel.

Fővárosi Örmény Klub

2010. március 18. (csütörtök), 17 óra

Magyarok Háza, Budapest V., Semmelweis u. 1–3., I. emeleti Bartók terem

A Budavári Örmény Önkormányzat bemutatja

Nelly az örmény klubban

Igen, igen kedves közönségünk, kedves örmények, jól látják: **Nelly Shahnazaryan**, a Keresztút szerzője, az ünnepelt író nő lesz mind a március 17-ei Keresztútnak, mind a március 18-ai klubrendezvénynek a díszvendége.

Az esemény moderátora Kállai Katalin. Meghívott vendégeink: **Várady Mária**, a monodráma előadója, Kerényi József Kossuth-díjas építész-mérnök és Fekete Mária tervező; Máté Krisztián a rendező munkatársa. Mindenki Rád vár, *Nelly!*

Édes Nelly Shahnazaryan!

Kezdet csókolja a rendező

Támogatók: MNEKK; Fővárosi Örmény Önkormányzat;
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Hackertámadás egy törökországi örmény újság honlapja ellen

Hackerak támadták meg pénteken egy törökországi örmény-török kétnyelvű újság honlapját, amelyen elhelyezték a lap évekkal ezelőtt megölt főszerkesztője, Hrant Dink feltételezett gyilkosának a fényképét.

Az Agos.com.tr című honlapon a rendes tartalom helyett *Ogün Samast* fotója, különféle szövegek és fényképek jelentek meg. A fiatal munkanélkülit vádolja a török igazságszolgáltatás azzal, hogy 2007 januárjában az újság Isztambul belvárosában fekvő szerkesztősége előtt lelőtte *Hrant Dinket*. Samas beismerő vallomást tett, tizenkilenc feltételezett bűntársát is elfogták; büntetőperük 2007-ben megkezdődött, de máig sem ért véget. A honlapon az ismeretlen támadók hát-

térként elhelyezték a török zászlót, és támadásokkal fenyegették meg azokat, akik „nem szeretik Törökországot”. Hrant Dink a törökországi örmény közösség befolyásos közéleti szereplője, a törökök és örmények közötti megbékélés szószólója volt. Életében többször megfenyegették török nacionalisták, mert nyíltan beszélt az örmények ellen az első világháború alatt elkövetett tömeggyilkosságokról, és népirtásnak nevezte azokat.

(MTI)

1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1%

Közeledik az adóbevallás ideje... A törvény szerint személyi jövedelemadónk (két-szer) egy százalékát erre jogosult, bejegyzett egyházaknak, közintézményeknek, civil szervezeteknek, egyesületeknek ajánlhatjuk.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jogosult arra, hogy személyi jövedelemadónk 1%-át az EÖGYKE-nek ajánlhassuk.

Tízennegyedik éve működő Egyesületünknek így lehetősége nyílik arra, hogy működése anyagi nehézségeit részben megoldja. Meggyőződésünk, hogy az EÖGYKE kezdettől fogva nyitott könyvként működik, hiszen minden lépésünkről rendszeresen beszámolunk az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek hasábjain.

Akik részt vesznek programjainkon, meggyőződhetek arról, hogy a tagdíjat, adományokat, a pályázatok során elért támogatásokat kizárólag kulturális és hitéleti identitásörzésünkre, hagyományaink ápolására, a magyarörmény társasági élet, a közösség megteremtésére, jobbítására fordítjuk. Kérjük, hogy jövedelemadója bevallásakor gondoljon Kulturális Egyesületünkre – ezáltal önmagára is. Hiszen azért dolgozunk, hogy magyarörmény közösségünk céljait megvalósítsa, örmény gyökereink tárgyi és szellemi kultúráját megőrizze, átadja gyermekeinknek, unokáinknak – az utóknak. Tartozunk ezzel tehetséges, tisztességes és jó magyarrá vált őseinknek, tehát önmagunknak is.

Nem kell mást tennie, mint a jövedelemadó bevallásakor az APEH által rendszeresített bevallási nyomtatványon nyilatkozatot tegyen szervezetünkre.

A kedvezményezett adószáma: **18085590-1-41**

A kedvezményezett neve: **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület**

Együttal kérjük és javasoljuk, hogy a másik egy százalékkal támogassa a **Magyar Katolikus Egyházat**, amelynek **technikai száma 0011**, amelynek részegyháza a magyarhoni, történelmi örménység Örmény Szerartású Római Katolikus Egyháza. Tmplomunknak, amelyet évtizedeken át Kádár Dániel apátplébános vezetett, nincs önálló technikai száma!

Köszönjük, hogy gondol ránk. Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1%

Örményországban elítéltek egy ellenzéki újságíró

Hétévi börtönbüntetésre ítélték egy örmény újságíró Jerevánban, mert 2008 márciusában az egyik szervezője volt a nem sokkal korábban tartott elnökválasztások eredményét kétségbe vonó megmozdulásoknak.

Nikol Pasinján, az egyik vezető ellenzéki lap kiadóját egy vádpont alól – amely szerint erőszakot alkalmazott egy rendőrrel szemben – felmentették, de a bíróság bűnösnek mondta ki a közrend megzavarására való felbujtásban.

Jerevánban Szerzs Szargszján elnökké választása után ellenzékiek az utcára vonultak, vitatva a voksolás eredményét. A tüntetések zavargássokká fajultak, majd a tüntetők összecsaptak a rendőrökkel. Az erőszakos cselekményekben két rendőr és nyolc civil életét veszítette. Pasinján az események után egy ideig bujkált, majd tavaly júliusban feladta magát a rendőrségnek.

(MTI)

Nami?

nami

Magyar iparművészek
Magyarországon
készült tárgyai

FIGURKA
NAMI
NYÚLGYAR
PAPPET
PUCC
SLAVEI
termékek

figurák, párnák, táskák,
kötött takarók, sapkák, könyv

A hazai válogatott: rackajuh és mangalica

www.nami.co.hu
info@nami.co.hu
(36-1) 202 07 75
H-1126 Budapest,
Dolgos u. 2.
(MOM Park lakóparki rész)

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a **pénzadományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára befizethető.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1255 Budapest, Pf. 189. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:

a Fővárosi Örmény Önkormányzat

(1054 Budapest, Akadémia u. 1. III. emelet 338-339, telefon: 332-1791)

(félfogadás: hétfőn 16–18 óráig, fovarosiormeny@gmail.com)

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Főszerkesztő: **Béres L. Attila**

Felelős kiadó: **dr. Issekutz Sarolta**

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár),

Dr. Puskás Attila (Marosvásárhely)

Szerkesztőség: 1255 Budapest, Pf. 189. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Nyomdai munkák: Pannónia-Print Kft.